

SEMMELWEIS EGYETEM PETŐ ANDRÁS
GYAKORLÓ ÓVODÁJA

PEDAGÓGIAI PROGRAM

Tartalom

1. Bevezető.....	6
1.1. A konduktív nevelés - Pető módszer - fogalma, lényegi meghatározása	6
1.2. A konduktív nevelés alapgondolata	6
1.3. A konduktív pedagógia küldetése	7
1.4. A konduktív nevelés célja	7
1.5. A konduktív pedagógia alkalmazási területei	8
2. A konduktív óvoda nevelési programjának koncepciója.....	8
2.1. A konduktív óvodai nevelés jellemzői.....	8
2.2. Alaptevékenységünk.....	9
2.3. A konduktív óvoda helye a konduktív nevelés rendszerében	9
2.4. A konduktív óvodai nevelés sajátosságai.....	10
2.5. Bekerülés az óvodába	10
2.6. Tovább lépési lehetőségek az óvodából.....	11
2.7. Integrációs felkészítésben részt vevő gyermekek óvodai nevelése	11
2.8. Az óvodai nevelés alapelvei.....	12
3. Gyermekképünk, óvodaképünk.....	13
3.1. Gyermekképünk	13
3.2. Óvodaképünk.....	14
4. Az óvodai élet megszervezésének elvei, az óvoda tárgyi és személyi feltételrendszere.....	15
4.1. Tárgyi feltételrendszer	15
4.2. Személyi feltételek	16
4.3. Konduktori kompetencia területek.....	18
4.4. A konduktor feladatai	20
4.5. Az óvodai élet megszervezése	21
4.6. Az óvodai nevelés tervezése	25
5. Az óvodai nevelés feladatai: az érzelmi nevelés, az anyanyelvi nevelés, és az egészséges életmód kialakítása	28
5.1. Az érzelmi nevelés	28
5.2. Az anyanyelvi nevelés.....	31
5.3. A CP-s gyermekek értelmi fejlődésének jellemzői.....	34
5.4. Az egészséges életmód kialakítása.....	35
6. Az óvoda kapcsolatai.....	41
6.1. Óvoda és a család kapcsolata.....	41

6.2. Az óvoda és az iskola kapcsolata.....	44
6.3.Egyéb kapcsolataink.....	44
7. Az óvoda hagyományos ünnepei egyéb rendezvényei	45
8. Az óvodai élet tevékenységi formái	47
8. 1. A játék	47
8. 2. Külső világ tevékeny megismerése	51
8. 2. 1. A környezet megismerése.....	52
8. 2. 2. Matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek.....	54
8. 3. A verselés, mesélés, bábozás, dramatizálás	57
8. 4. Az ének-zene, énekes játék, gyermektánc	62
8. 5. A vizuális nevelés: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, barkácsolás.....	65
8. 6. A munka jellegű tevékenységek	68
8. 7. A tevékenységben megvalósuló tanulás.....	71
9. Fejlesztő nevelés.....	73
9. 1. Gyógypedagógiai ellátás.....	73
9. 2. Logopédiai ellátás	74
9. 3. Egyéb ellátás	74
9. Az együttnevelő/integráló pedagógiai programunk alapelvei, céljai, sajátosságai.....	74
10. Gyermekvédelem	79
11. Az óvoda nevelési munkájának ellenőrzése, értékelése.....	80
Érvényességi nyilatkozat.....	85
Legitimációs záradék	86

Az óvoda adatai

Az óvoda neve	Semmelweis Egyetem Pető András Gyakorló Óvodája
OM azonosító	203001
Az óvoda feladat ellátási helye	1125 Budapest, Kútvölgyi út 8.
A fenntartó neve	Semmelweis Egyetem
A fenntartó címe	1085 Budapest, Üllői út 26.
Az óvoda telefonszáma	+36-1-224-1585
Az óvoda e-mail címe	gyakorloovoda@semmelweis-univ.hu
Férőhelyek száma	175 fő
Köznevelési alapeladata	Óvodai nevelés A többi gyermekkel együtt nevelhető sajátos igényű gyermekek óvodai nevelése

Törvényi háttér

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény;
- A kormány 363/2012. (XII.17.) kormányrendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról;
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és köznevelési intézmények névhasználatáról;
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról;
- 2003. évi CXXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról;
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról;
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról;
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről;
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata;
- Nevelőtestületi határozatok.

1. Bevezető

1.1. A konduktív nevelés - Pető módszer - fogalma, lényegi meghatározása

A konduktív nevelés (a latin *conducere* = összegyűjt, valahová elvezet szóból) létrejöttét és fejlesztését tekintve magyar nevelési rendszer, amelyet Pető András orvosprofesszor dolgozott ki a központi idegrendszer sérülése következtében mozgássérültté vált (cerebralparetikus, röviden CP-s) gyermekek (re)habilitálására. A rendszert a világon elsőként a később róla elnevezett budapesti intézet főiskoláján és gyakorló intézetében alkalmazták és oktatták.

A konduktív nevelés eredményesen képes befolyásolni a cerebralparetikus gyermekek tanulási folyamatait. A konduktív nevelés különlegesen szerkesztett, lépcsőzetesen épülő, minőségében állandóan bővülő tanulási program, amely célképzésre, aktivitásra, tanulásra készíteti a gyermeket.

1.2. A konduktív nevelés alap gondolata

Pető András felfogása szerint a motoros képességek elmaradásának oka a különböző funkciók összhangjának hiánya, az idegrendszer sérült vagy hiányos működése.

A konduktív pedagógia alapeszméje, hogy az idegrendszer a sérülések ellenére is rendelkezik tartalékokkal, kihasználatlan kapacitással, új kapcsolatok kiépülésének a lehetőségével, amelyek a tanulási-tanítási folyamat megfelelő irányításával mozgósíthatók.

Az összerendezett (koordinált) funkciók elérése és az idegrendszer harmonikus működése érdekében a konduktív nevelés során nem a sérülés vagy a gyógyítás, hanem a személyiség, a nevelés és a tanulás holisztikus, egységben való szemlélete áll a középpontban.

- A konduktív nevelés az összerendezett funkciók és az összehangolt idegrendszeri működés kialakítása érdekében személyiség-, nevelés és tanulásközpontú
- A konduktív nevelés folyamatában a mozgás fejlesztése nem különálló feladat, hanem a személyiség alakításának fontos és szerves része
- A konduktív nevelés tartalmilag összehangolt, strukturált, módszertanilag egységes elvekre épülő nevelési programok megvalósítása során történik
- A konduktív nevelési program biztosítja az adott életkor és állapot figyelembevételével a testi, szellemi, érzelmi, erkölcsi, pszichés és szociális fejlődéshez szükséges nevelési-oktatási tartalmakat és feltételeket, amelyek lehetővé teszik, a károsodások ellenére, az egészséges személyiségfejlődést, a későbbiekben a minél önállóbb életvitelt

- A fejlesztésben a tevékenység nagyon fontos szerepet játszik, a tevékenység azonban nem választható el sem az emberi érdeklődéstől, sem a szociokulturális környezet követelményeitől és visszajelzéseitől
- A konduktív nevelés preventív a személyiségfejlődés terén, mivel megakadályozza a krónikus állapotokhoz társuló negatív-, és deviáns személyiségjegyek kialakulását. Ezzel párhuzamosan az akarati komponens és az önbecsülés terén tartós hatással bír
- A nevelési program tervezésére, megvalósítására felkészített pedagógus a konduktor

1.3. A konduktív pedagógia küldetése

A konduktív pedagógia küldetése, hogy alkalmazásával segítséget nyújtson a mozgásában sérült embernek, hogy önállóbbá váljon, és a mindennapi életben minél teljesebb értékűként tudjon részt venni.

1.4 A konduktív nevelés célja

A komplex személyiségfejlesztés

A konduktív pedagógia által kitűzött célok nem speciálisak, nem különböznek az egészséges kortársakétól, csupán a követelmények kielégítéséhez vezető adaptív-tanulási folyamat során meghatározott célok tekinthetők speciálisnak, abban az értelemben, hogy a problémamentesen működő személyiség esetében a célok spontán módon elérhetők.

A központi idegrendszeri elváltozásoknál a rehabilitációt/rehabilitációt tervező és végrehajtó szakemberek számos esetben kísérletet tesznek annak megállapítására, hogy melyik probléma az elsődleges, milyen jellegű és mértékű, és annak alapján állapítják meg a megoldás sorrendjét, összetevőit és mértékét.

Hagyományosan a különböző készségek- és képességek fejlesztésével, az arra képzett szakemberek, kiváló speciális programok szerint külön-külön foglalkoznak.

A koordinált működés azonban nem jön létre a legkiválóbb, de elhatárolt kezelési eljárások eredményeképpen. A koordinált működés alapja az idegrendszer különböző területeinek összműködése, ami nem valósulhat meg külön-külön gyakorlásokkal.

Tapasztalatunk szerint az egymástól függetlenül szerzett részismereteket a mozgássérült önmaga nem tudja a mindennapi életben integrálni, elkülönítetten gyakorolt részfunkciókat

nem tud összekapcsolni. A működési zavarral küzdő (diszfunkciós) embernek a mindennapi tevékenységek elvégzése során összefüggéseket tanítunk, mely összefüggések gondos kialakítását követően azokat tevékenységekben alkalmazva erősítjük meg.

1. 5. A konduktív pedagógia alkalmazási területei

A konduktív nevelés gyermekneurológiai javaslata:

- minden olyan gyermeknek, függetlenül kórformától és eredettől, aki esetében a motoros fejlődés jelentős késése vagy patológiás motoros fejlődés mutatkozik, de szellemi állapota ígéretes (disszociáció a motoros és mentális állapotban),
- a spasztikus cerebralis paresis minden formájában vagy annak gyanújelei észlelésekor lehetőleg hároméves kor előtti kezdéssel, ha a figyelem felkelthető,
- a dystoniás/dyskineticus cerebralis paresis bármely formájában, bármely életkorban, akár csekély mentális teljesítmények esetén is,
- lassan progrediáló, dystoniás/dyskineticus tünetekkel járó alapbetegségek (tüneti cerebralis paresis) esetén fiatal életkorban, ha a gyermek képes mentális kapcsolat felvételére és nem látásfogyatékos.

Egyéni elbírálás alapján konduktív nevelési indikáció:

- spinális és/vagy cerebralis fejlődési rendellenességben,
- spina bifida,
- spinalis tumorok, traumák,
- koponyatraumák, agytumorok posztoperatív állapotaiban

2. A konduktív óvoda nevelési programjának koncepciója

2.1. A konduktív óvodai nevelés jellemzői

Pedagógiai programunk szemléletmódja és felfogása a módosított ONOAP irányvonalát követi, az óvoda funkciójához a társadalomban betöltött szerepéhez, a hagyományokhoz és az eddig elért eredményeinkhez igazodik. Óvodánk egyéni arculatát a nevelő testület egységes szemlélete, valamint az itt tevékenykedő emberek azonos szándéka adja. A program biztosítja

a konduktor szakemberek pedagógiai nézeteinek, értékrendjének érvényesülését, megkötéseket csak a gyermek érdekének védelmében tartalmaz. Fontosnak tartja, hogy érvényesüljenek azok az általános szakmai igények, amelyeket az óvodai neveléssel szemben a társadalom a gyermek harmonikus fejlődése érdekében megfogalmaz.

2.2. Alaptevékenységünk

A konduktív óvodai nevelés egy olyan, speciálisan integrált nevelési folyamat és tanulásvezérlés, amely a mozgássérült óvodáskorú gyermek minden funkciójára kihat.

A konduktív óvodai nevelés alapvető célja a 3-6/7 éves cerebrál parezissel és hasonló tünetekkel élő /tónuselozslási zavar és koordinációs probléma/ óvodáskorú gyermekek komplex személyiségfejlesztése, amely fejlesztés eredményeként a mozgásukban akadályozott gyermekek is képessé válnak/válhatnak önerőből megfelelni az életkoruknak megfelelő követelményeknek, elvárásoknak a lehető legnagyobb önállóság kialakításával.

Pedagógiai tevékenységünk során – egyénhez igazított fejlesztéssel - törekszünk a gyermekek képességeinek maximális kibontakoztatására, testi, szellemi, érzelmi, szociális és erkölcsi fejlődésük elősegítésére.

2.3. A konduktív óvoda helye a konduktív nevelés rendszerében

A CP-vel élő gyermekek óvodai nevelése a konduktív nevelési rendszer második lépcsőfoka, biztosítva ez által a korai életkorban megkezdett nevelőmunka folyamatosságát, illetve előkészítve az integrációt, az iskolába lépést.

Konduktív óvodában 3-6/7 év közötti CP-vel élő, az integrációs csoportokban átlagos mozgásfejlődésű és CP-vel élő gyermekek együttnevelése folyik. Óvodánk szerves része a köznevelési rendszernek. A gyermekeket az igényeknek megfelelően vegyes és azonos életkorú csoportokban foglalkoztatjuk.

Minden konduktív és integrációs óvodai csoportnak sajátos hagyományai, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma van, ami egyéni színezetű légkört biztosít, és ez is mélyíti a gyermekek összetartozását, együttérzését.

Az óvodáskorú gyermekek nevelésében a konduktív nevelés célkitűzése azonos az óvodai nevelés céljával: „elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is.)”

2.4. A konduktív óvodai nevelés sajátosságai

A konduktív óvodai nevelés alapvető célkitűzése, hogy a CP-s óvodás gyermekek az akaratilag funkciók fejlesztésével alkalmassá váljanak az önálló, minél önállóbb életvitelre és ily módon a társadalmi integrációra.

A program igazodik a gyermekek életkorához, és magába foglalja mindazt, ami az óvodáskorban a gyermekektől elvárható, ami a mindennapok életritmusára jellemző, az étkezéstől a tisztálkodáson keresztül a játékon át a tanuláshoz, az aktív, illetve passzív pihenésig. Minden olyan testi, szellemi és szociális szükségletet kielégít, amely az integrált, harmonikus személyiségfejlődés alapvető feltétele. A konduktív nevelési program tartalmazza azokat a nevelési feladatokat és óvodai tartalmakat, amelyeket az adott életszakaszban a CP-s gyermekek személyiségfejlesztése érdekében megvalósítunk.

Az óvodáskorú (2 és fél éves kortól maximum 7 éves korig) CP-s gyermekek napközbeni ellátása, a gyermekek pedagógiai célú rehabilitációs és rehabilitációs, valamint egészségügyi ellátása konduktív napirendben a köznevelési feladatok ellátásával szoros egységben.

2.5 Bekerülés az óvodába

Szakértői véleménnyel:

- közvetlenül a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Mozgásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye által
- első konduktív vizsgálatról ahonnan a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Mozgásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye által irányítjuk,
- a korai fejlesztés területeiről,
- a bentlakó más csoportból,

- az ambuláns csoportokból,
- egyéni fejlesztésből,
- az utógondozás csoportos és egyéni területéről előzetes felkészítés után, szakértői javaslattal,
- egyéb szakértői bizottságoktól.

A többségi óvodák felvételi rendjéhez hasonlóan:

- az óvoda nyílt napjaira látogató, érdeklődő óvodás korú gyermekek,
- CP-s gyermek óvodás korú testvérei,
- intézményi dolgozó óvodás korú gyermeke.

2.6. Tovább lépési lehetőségek az óvodából

- konduktív általános iskolánkba,
- speciális iskolába,
- többségi iskolába,
- szükség esetén vagy speciális óvodába,
- többségi óvodába

Elbocsátás után intézményünk kapcsolatot tart a családdal, követi a gyermekek fejlődését, társadalmi beilleszkedését. Szükség esetén lehetőség van tanácsadásra, esetleg ismételt konduktív foglalkoztatásra.

2.7. Integrációs felkészítésben részt vevő gyermekek óvodai nevelése

Óvodánk alapító okiratának megfelelően részképesség-zavarokkal, beilleszkedési-, magatartási zavarral küzdő sérült vagy ép mozgású gyermekek képesség-kibontakoztató óvodai nevelést is végez.

2.8. Az óvodai nevelés alapelvei

Tiszteletben tartjuk a gyermekek személyiségét, emberi méltóságát, jogait, védelmet biztosítunk számukra a fizikai és lelki erőszakkal szemben, igyekszünk megóvni idegrendszerüket a lelki életükre káros túlzásoktól, megterhelésektől.

A konduktív nevelésben elsődleges célunk az óvodáskorú mozgássérült és átlagos mozgásfejlődésű gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak, eltérő fejlődési ütemének figyelembevételével biztosítani:

- a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítését, sokoldalú, harmonikus fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit,
- a testi, szociális és értelmi készségek, képességek fejlesztésével az iskolai beilleszkedés közvetett elősegítését,
- a gyermeket körülvevő szűkebb és tágabb társadalmi és kiemelten a természeti környezettel való optimális kapcsolat megvalósulását,
- a természet megismerésére, szeretetére, védelmére való nevelés, felelősségérzet kialakítását, a gyermek környezettudatos magatartását, a testi-lelki egészség- védelmét.

Olyan pedagógiai környezet kialakítására törekszünk, ahol:

- szeretetteljes légkörben neveljük gyermekeinket, erősítve a bensőséges, biztonságot sugárzó, egymásra figyelő kapcsolatokat, illetve bentlakó csoportunkban a családi nevelés kiegészítésére törekszünk,
- a befogadó attitűd természetessé válik a gyermekek, a konduktor, a nevelőmunkát segítő munkatársak és a szülők számára,
- minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy személyiségéhez optimálisan illeszkedő pedagógiai rendszerben, környezetben nevelkedjen,
- figyelembe vesszük, hogy a gyermekek különböző környezetből érkeznek, más-más gazdasági, érzelmi, szociális, kulturális háttérrel rendelkeznek, fejlődési ütemük eltérő. Ezért alapvető szempontjaink az elfogadás, a tisztelet, a szeretet, a megbecsülés és a bizalom, valamint az egyéni sajátosságok és különbségek, az egyéni fejlődési tempó figyelembevétele, az egyenlő hozzáférés biztosítása,

- biztosítjuk az egyenlő bánásmódot valamennyi gyermek (hozzátartozó) számára (nemre, vallásra, nemzeti, etnikai hovatartozásra, vagyoni és jövedelmi helyzetre, korra, műveltségre való tekintet nélkül),
- programjainkkal, tevékenységeinkkel elősegítjük a multikulturális és interkulturális nevelésen alapuló integrációt,
- a gyermeki megismerés leghatékonyabb formája a közvetlen tapasztalatszerzés, ezért igyekszünk a gyermekeket tevékeny módon megismertetni az őket körül vevő szűkebb és tágabb környezetükkel,
- meghatározónak tartjuk a konduktor modellszerepét, ezért nélkülözhetetlen, hogy minden itt dolgozó azonosulni tudjon pedagógiai koncepciónkkal, hogy ne csak szavaival, de magatartásával is követendő példát nyújtson a rábízott gyermekeknek,
- óvodánk a családi nevelés kiegészítésére törekszik, esetenként hátránycsökkentő szerepet tölt be, erősítve a bensőséges, biztonságot sugárzó, egymásra figyelő kapcsolatokat, amelyben lehetőségünk van az egyéni belső értékek kibontakoztatására. Törekszünk a családdal való szoros együttműködésre, az egyenrangú nevelőtársi viszony, a jó partnerkapcsolat kialakítására, hiszen fontosnak tartjuk, hogy a konduktív nevelési attitűdöt, annak pedagógiai elveit a családban is ismerjék, alkalmazzák.

3. Gyermekképünk, óvodaképünk

3. 1. Gyermekképünk

Gyermekképünk megfogalmazása az emberi személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy az ember mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre.

Gyermekközpontú, befogadó nevelésünk a családi nevelés elsődlegességét elismerve, azt kiegészítve gondoskodik a gyermekek ellátásáról, konduktív fejlesztéséről 2, 5 éves kortól az iskolába lépés kezdetéig. Biztosítja minden gyermek számára, hogy egyformán magas színvonalú és szeretetteljes nevelésben részesüljön, s meglévő hátrányai csökkenjenek. Nem ad helyet semmiféle előítélet kibontakozásának. (Biztosítva minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, tudatosan kerülve a nemi sztereotípiák erősítését, elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek megszüntetését, kialakulásuk megelőzését.)

Valljuk, hogy az óvodáskorú CP-vel élő és az átlagos fejlődésű gyermek egyedi, mással nem helyettesíthető individuum és szociális lény. A fejlődő személyiség, fejlődését genetikai

adottságok, az érés sajátos törvényszerűségei, a spontán és tervszerűen alkalmazott környezeti hatások együttesen határozzák meg. Éppen ezért a gyermek mindenképp felett álló érdeke, hogy minden segítséget megkapjon képességei, tehetsége kibontakoztatásához, személyisége fejlesztéséhez.

Óvodai nevelésünkkel a gyermekek érdeklődését, érzelmi kötődését, a vele született adottságokat, egyéni és életkori jellemzőit figyelembe véve segítjük a sokoldalú, harmonikus személyiségfejlődésüket.

Pedagógiai programunkkal olyan nyitott, kiegyensúlyozott személyiségű gyermekeket szeretnénk nevelni, akik gazdag élményanyag birtokában, pozitív érzelmi háttérből indulva, jó problémamegoldó készséggel rendelkeznek, cselekvőképesek, nyitottak, szeretik, óvják környezetüket. A mássággal, különbözőségekkel természetes módon élnek együtt, empátikusak, szolidáris játszótársak, csoporttársak.

A gyermekek tisztelete, a beléjük vetett bizalom, az irántuk érzett felelősség a jól szervezett óvodai életben optimális talaja a nyitott személyiség kibontakoztatásának, így kiegyensúlyozott egyéniségükkel, az óvodáskor végére készen állnak az iskolai tanulás megkezdésére akár többségi iskolában, vagy a konduktív általános iskola területén.

3. 2. Óvodaképünk

Olyan óvodai légkört szeretnénk kialakítani, amelyben a gyermekek, a szülők és a munkatársak is egyaránt felszabadultan érzik magukat. A gyermekek egyéni tempójuknak és az érés sajátosságainak megfelelően fejlődhetnek, és aktív résztvevői a társas kapcsolatoknak. A szülőkkel a gyermekek harmonikus fejlesztése érdekében a partneri együttműködés kialakítására, elmélyítésére törekszünk.

Óvodai nevelésünk célja többek között, hogy elősegítse az óvodások sokoldalú, harmonikus fejlődését, a gyermeki személyiség kibontakozását, a hátrányok csökkenését, az életkori és egyéni sajátosságok valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek ellátását is).

Legfőbb funkciói az óvó-védő, - szociális, nevelő-személyiségfejlesztő funkciók. Ezek biztosítása érdekében gondoskodunk:

- az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről,
- a gyermekek egészséges fejlődéséhez és fejlesztéséhez, neveléséhez szükséges legmegfelelőbb személyi, tárgyi környezetről,

- a gyermeki közösségben végezhető sokszínű tevékenységekről, különös tekintettel a játékra,
- az életkornak megfelelő műveltségterületek átadásáról, a sokoldalú készség- és képességfejlesztésről, amely közvetetten segíti az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését,
- arról, hogy az óvodában, miközben az teljesíti a funkcióit, a gyermekekben megteremtődjenek a következő életszakaszba (a kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Az óvodánkba járó gyermekek szülei felé elvárásként közvetítjük, hogy programunkat, a konstruktív nevelés elveit, és céljait megismerjék, elfogadják annak értékeit. Örülünk, ha a szülő gyermeke érdekében együttműködő, érdeklődő, tevékenyen részt vesz óvodánk életében, pozitívan viszonyul az egész közösséghez.

A felnőtt - gyermek kapcsolat az óvodáskorban meghatározó, jelentős elsőbbsége van a kortárskapcsolatokkal szemben. Arra törekszünk, hogy az óvoda valamennyi felnőtt dolgozójának magatartása legyen határozott, következetes, barátságos, szeretetteljes, őszinte, elfogadó, toleráns, a gyermekek számára minta értékű.

A nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (a továbbiakban: migráns) gyermekeinek óvodai nevelésében biztosítani kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

4. Az óvodai élet megszervezésének elvei, az óvoda tárgyi és személyi feltételrendszere

4.1. Tárgyi feltételrendszer

A feladatellátást szolgáló vagyron

A Semmelweis Egyetem Pető András Gyakorló Óvodája Budapesten, a XII. kerületben található. A Pető András Kar és a Gyakorló Óvoda integráltan, egymással szoros szakmai, és gazdasági együttműködésben látja el feladatait. A rendelkezésre álló infrastruktúrát

rugalmasan, racionálisan, mind a szakmai, mind a gazdasági ökonómiát szem előtt tartva közösen használjuk, évről-évre felülvizsgálva az egyes egységek szükségleteit a kitűzött célok és a teendők függvényében. A csoportok elhelyezése a gyermekek szükségleteinek figyelembevételével történik.

Az óvodánk Buda egyik legszebb területén helyezkedik el, közlekedési szempontból könnyen megközelíthető helyen. Az egészséges, zöldövezeti környezet ideális helyszínt biztosít a gyermekek számára a tanuláshoz. A csendes, nyugodt övezetben, a 70-es években épített épület impozáns, tágas közlekedő terekkel, megfelelő méretű csoportszobákkal rendelkezik. Az épületben óvodánk 8 csoporttal működik, 4 konduktori szoba, 3 iroda, 5 teakonyha, 3 tálaló konyha, raktár és szertár helység, 2 logopédiai szoba, 3 fejlesztő szoba, 1 jól felszerelt játszótér, park áll rendelkezésre.

A csoportszobák felszereltsége minőségileg és mennyiségileg is megfelelő az alapellátáshoz, eszközellátottságunk folyamatosan fejlesztése szükséges. A csoportszobáink egyedi berendezése, esztétikuma, dekorálása a konduktorok elhivatottságát dicséri. A balesetmentes környezet kialakítása nagyon fontos.

A csoportszobában található játékeszközök beszerzése előzetes megbeszélés után történik, folyamatos fejlesztést igényel. A játékeszközök beszerzésénél fontos, hogy a gyermekek mozgás, és játékigényét figyelembe vegye, valamint a gyermekek képességeinek megfelelő legyen.

4.2. Személyi feltételek

Az óvodában, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll. A **konduktor** – a sajátos nevelési igényű gyermek fejlesztésére speciálisan képzett szakember - szervezi és irányítja a kialakítandó tevékenység feltételeit, érzelmi- és viselkedésmintákat közvetít (szocializál). Ahhoz, hogy a tanulási folyamat eredményes legyen, nagyon fontos, hogy egy pozitív kapcsolat alakuljon ki a gyermekek és a konduktor között. A gyermekek biztonságának, bizalmának kialakulását, az óvoda konduktorai, és a gyermekközösség együttesen segíti elő. Kiemelkedő szerepe van a konduktornak, aki irányítója és egyben társa a gyermekeknek. A jó nevelés, fejlesztés alapja a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy kell megszabni, hogy megfeleljenek az adott korosztály elvárásainak.

A konduktornak meg kell teremteni a jó kapcsolatot a szülővel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együtt neveléshez. A csoport biztosítja az interperszonális kapcsolatok rendszerét, egy olyan közvetítő szféra, amely elvárásokat fogalmaz meg a gyermekek felé és vissza is. A csoportban való együttes tevékenység lehetőséget nyújt az együttes élmény átéléséhez, és ezzel gazdagítja a személyiséget, biztosítja a sokoldalúságot, a reális önértékelést, az együttműködést, a motiváltság kialakulását, és lerövidíti a tapasztalatszerzés útját. A csoport heterogenitása biztosítja, hogy mindig legyen ún. „húzóerő”, minta, példakép minden gyermek számára.

Az egészségnevelést kiemelten kezeljük, az Egészségügyi Osztály gondoskodik arról, hogy 2 alkalommal való fogászati szűrés, mérések, valamint az évenkénti 1 alkalommal szükséges neurológiai, ortopédiai, szakvizsgálatok rendben megtörténjenek. Ezen egység biztosítja a gyermekek folyamatos egészségügyi ellátását.

A levegőzésre és a szabadtéri foglalkozásokra az óvoda játszótérén és parkjában van lehetőség. A speciális és biztonságos eszközökkel felszerelt játszótér kiválóan biztosítja a gyermekek számára a kreatív játéktevékenységhez szükséges környezetet, hozzájárul a mozgásfejlődésükhöz és teret ad a csoportok közti közös játék lehetőségére. A játszótér felszerelése az EU-s szabványoknak megfelelő, a diszfunkciós gyermekek által is könnyebben használható, a tanult egyéni ortofunkciós megoldásaik alkalmazására lehetőséget adó, balesetmentes, fából készült eszközökből áll. A hinta és a csúszda padlózata gumis téglából készült.

Konduktív óvodai programunk megvalósítása során a dajka, pedagógiai asszisztens munkája az konduktoréval összehangoltan működik.

Az Óvoda dolgozói adatai

Dolgozói létszám	
Konduktor	51 fő
Gyógypedagógus	2 fő
Logopédus	2 fő
Gyógypedagógiai asszisztens	2 fő
Pedagógiai asszisztens	2 fő
Dajka	5 fő
Óvodatitkár	1 fő

Végzettségek	
Főiskolát végzett konduktor	55 fő
Egyetemet végzett konduktor	9 fő
Szakvizsgázott konduktor	10 fő
Szakképzett dajka	2 fő
Gyógypedagógiai asszisztens	2 fő
Pedagógiai asszisztens	2 fő
Óvodapedagógus végzettségű	6 fő

4.3 Konduktori kompetencia területek

A CP-vel élő gyermek személyiségfejlesztése -

- az egyéni igényekre és fejlődési feltételekre tekintettel elősegíteni a gyermekek, értelmi, érzelmi, testi, szociális és erkölcsi fejlődést

Konduktív csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése -

- a közösségekben rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználása, az egyének közötti különbségek megértése, a közösségben kialakuló konfliktusok kezelése, az együttműködés készségeinek fejlesztése

Szaktudományi, a szaktárgyi és a tantervi tudás -

- a konduktív pedagógia területén szerzett tudását arra is felhasználja, hogy a gyermekek fogalomrendszereinek fejlődését elősegíti, az egyes tudományterületek szemléletmódját, értékeit megismerteti, az elsajátított tudás alkalmazásához szükséges készségeket kialakítja, szakterületének az egészség védelmével és fejlesztésével való összefüggéseit felismeri, s ezzel a gyermekek egészségfejlesztését elősegíti

A konduktív pedagógiai komplex folyamat tervezése -

- a saját konduktív pedagógiai munkáját a feltételek árnyalt elemzése alapján átfogóan és részletekbe menően megtervezi, tapasztalatait előre mutató módon elemzi és értékeli

Az aktív tanulás támogatása –

- különösen a tevékenységen alapuló aktív tanulás, a szociális kompetenciák, a kezdeményezőképeség, az alapvető gondolkodási műveletek, a problémamegoldó gondolkodás folyamatos fejlesztése, a gyermekek előzetes tudásának, óvodán kívül megszerzett ismereteinek és készségeinek, valamint az óvodában elsajátított tudásának integrálása, az önálló tanulás képességének megalapozása, fejlesztése, a gyermekek testi-lelki-szellemi egészségének fejlesztése

Konduktív pedagógiai folyamatok és a gyermekek személyiségfejlődésének folyamatos értékelése -

- változatos értékelési eszközök alkalmazása: a gyermekek fejlődési folyamatainak, teljesítményeinek és személyiségfejlődésének elemző értékelése, a különböző értékelési formák és eszközök használata, az értékelés eredményeinek hatékony alkalmazása, az önértékelés fejlesztése

Kommunikáció és a szakmai együttműködés -

- a gyermekekkel, a szüleikkel, a társszakmákkal, és egyéb fejlesztő intézményekkel történő együttműködés, a velük való hatékony kommunikáció

Elkötelezettség és felelősségvállalás a szakmai fejlődésért -

- a munkáját segítő szakirodalom folyamatos követése, önálló ismeretszerzés, személyes tapasztalatainak tudományos keretekbe integrálása, a neveléstudományi kutatások fontosabb módszereinek, elemzési eljárásainak alkalmazása

Alapvető és elengedhetetlen tulajdonság a sérült gyermekek iránti elfogadás, empátia, melynek alapja a másság elfogadása, a tolerancia. A konduktornak fejlett kommunikációs készségre, türelemre, nem utolsó sorban felelősségérzetre van szüksége.

Ezeket felül a konduktor legyen képes:

- kölcsönös bizalom kiépítésére kollégáival, neveltjeivel, azok hozzátartozóival,
- érzelmileg stabil, képes elviselni a munkájából adódó fokozott érzelmi megterhelést,
- az emberi értékek és az etikai normák tiszteletben tartására, odafigyelni másokra.

A konduktort jellemezze:

- szakmai igényesség, folyamatos önfejlesztés igénye és képessége,
- jó önismeret és önértékelés,
- a kitartás, türelem, sikerorientáltság, határozottság,
- kezdeményezőkézség,
- hatékony munkaszervezés.

4.4 A konduktor feladatai

- óvodai felvételre jelentkező gyermek esetében szűrést, tanácsadást végez és ennek eredményétől függően javaslatot tesz, vagy ő maga megszervezi a legmegfelelőbb foglalkoztatási formát a CP-vel élő gyermek számára;
- javaslatot tesz a foglalkoztatás formájára és időtartamára;
- elkészíti, szervezi és vezeti a CP-vel élő gyermekek konduktív nevelési programját a mozgás és kognitív fejlesztést egyaránt, illetve az integráló csoportokban az átlagos mozgásfejlődésű gyermekek óvodai nevelési programját;
- a gyermek érdekeit figyelembe véve hosszú távú célnak megfelelően a szülőkkel, kollegákkal közösen kidolgozza a gyermek óvodai napirendjét;
- az egyén és csoport életkorát, képességeit figyelembe véve, kialakítja az óvodások programját és beilleszti napirendjükbe;
- megfigyelései alapján folyamatosan aktualizálva, kidolgozza a gyermekek közelebbi és távolabbi célkitűzéseit egyénenként;
- munkája során figyelemmel kíséri az egyének és a csoport fejlődését;
- kreativitását, tehetségét felhasználva tervezi meg a különböző programokat, motiválva a csoporttagok érdeklődését, hogy koruknak megfelelően fejlesszék értelmi képességeiket;
- tanítja a gyermekeket és családjukat arra, hogy a fejlesztés során tanultakat hogyan alkalmazhatják a napi tevékenységeikben;
- segíti a segédeszköz megfelelő kiválasztását és tanítja azok használatát;
- folyamatos kapcsolatot tart a szülőkkel, hozzátartozókkal, szakértői bizottságokkal, fejlesztő szakemberekkel, orvosokkal, intézményekkel, szülői értekezlet, fogadóóra, iskolalátogatás, családlátogatás keretében;

- foglalkozást vezet, bemutatót tart, konduktorok, hallgatók és más szakemberek számára;
- gyakorló óvodaként együttműködik a Semmelweis Egyetem Pető András Karával a konduktív nevelés kutatásfejlesztési koncepciójában és gyakorlatában;
- kötelessége a szakmai önképzés, megújulás, óvoda továbbképzési programja alapján.

4. 5. Az óvodai élet megszervezése

A programban egymástól el nem választhatóan van jelen az aktív tevékenység szükségletének létrehozására irányuló mozgásnevelés, az önálló életmód tanítása, az értelmi nevelés és fejlesztés, a beszédfejlesztés, az érzelmi-, akarat tulajdonságok formálása és az óvodai oktatás.

A konduktív óvodai programban – a hagyományos óvodai fejlesztési tartalmak mellett – szervesen beépült rész a mozgásnevelés, s az ehhez kötődő tartalmak, a feladatsorok.

Az egyes tartalmak szorosan kapcsolódnak egymáshoz, a konduktív program a személyiséget egységes egészként értelmezi, a fejlesztés során nem tagolja funkciókra, mivel nem az egyes funkciók hiánya okozza a működés zavarát, hanem a funkciók nem megfelelő integrációja. A program egészét a tanulás és az alkalmazás egysége jellemzi: a mozgásnevelés során megtanult megoldásmódok, kialakult funkciók szokássá alakításához elengedhetetlen azok felhasználása, alkalmazása az óvodai foglalkozásokon, illetve az egyéb tevékenységek során.

Nem a funkciók gyakorlásával igyekszik elérni az eredményre vezető működést, hanem összefüggések tanításával, célirányos tevékenységek végeztetésével, amelyek során a cél elérésének módjára a gyermek aktív tanulását felhasználva vezeti rá a gyermeket.

A konduktív programban egymástól nem elválaszthatóan van jelen a mozgásfejlesztés és a kognitív képességek fejlesztése. A nevelési feladatok; az aktív magatartásra nevelés, az önálló életmódra nevelés, az érzelmi, esztétikai, értelmi nevelés a napirend minden tevékenységében, komplexen megjelennek.

A konduktív óvodában a fejlesztő tevékenység a heti-és napirend keretei között zajlik. A gyermekek nevelése, fejlesztése állandó napi-, és heti rend szerint zajlik, amely egyrészt hamar kiszámíthatóvá válik, így biztonságossá teszi számukra az óvodában eltöltött időt, másrészt pontos helyet ad a fejlesztési tartalmaknak. A napirend és a heti rend biztosítja a feltételeket, melyek a megfelelő időtartamú, párhuzamosan is végezhető, differenciált tevékenységek,

valamint a gyermek együttműködő képességét, feladattudatát fejlesztő, növekvő időtartamú csoportos foglalkozások tervezésével, szervezésével valósulnak meg.

A napirend nevelési eszköz, a szokások meghatározott rendszere. A gyermek életének ritmusát szabályozza. Összeállításának szempontjai: ésszerűen rugalmas, a csoport minden tagjára érvényes, következetes, ezáltal kiszámítható. A napirend összeállításánál figyelembe vesszük az adott csoport sajátosságait (életkort, gyermekek mozgásállapotát, az elérendő célkitűzéseket).

A napirendben koherensen jelennek meg az óvodai tartalmak és a mozgásfejlesztést szolgáló foglalkozások. A havi/heti óvodai téma és a témához kapcsolódó műveltségterületek jelennek meg a gyerekek tevékenységeiben. Nemcsak az óvodai foglalkozásokon dolgozzák fel az adott témát, hanem a játéktevékenységükben, munka jellegű tevékenységeik során ugyanazzal a témakörrel foglalkoznak, miközben alkalmazzák a tanult hely- és helyválttatási módokat, vagy éppen a kitűzött céljaiknak megfelelő feladatokat oldanak meg. Ebben nyilvánul meg a konduktív pedagógia holisztikus szemlélete, komplexitása.

Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, a konduktorok feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Rendkívül fontosnak tartjuk, hogy a szülők aktív részesei legyenek a csoport életének, illetve beépítsék otthoni napirendjükbe az óvodában tanultakat mind a mozgás, mind a kognitív fejlesztés szempontjából.

Éppen ezért részletes óvodai programunkat a szülőkkel megosztjuk, így motiválva a szülőket arra, hogy az óvodai tartalmakat „hazavigyék”, a dalokat énekeljék, a témákról beszélgessenek, játszanak.

NAPIREND

Óra	TEVÉKENYSÉG					
	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek	
7: 00- 8: 30	Gyerekek érkezése, közlekedés reggelihez, reggeli, fogmosás, közlekedés, szabad játék, szobatisztaságra nevelés	Gyerekek érkezése, közlekedés reggelihez, reggeli, fogmosás, közlekedés, szabad játék, szobatisztaságra nevelés	Gyerekek érkezése, közlekedés reggelihez, reggeli, fogmosás, közlekedés, szabad játék, szobatisztaságra nevelés	Gyerekek érkezése, közlekedés reggelihez, reggeli, fogmosás, közlekedés, szabad játék, szobatisztaságra nevelés	Gyerekek érkezése, közlekedés reggelihez, reggeli, fogmosás, közlekedés, szabad játék, szobatisztaságra nevelés	
8: 30- 8: 45	Közlekedés, szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat. zsályázás	Közlekedés, szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, zsályázás	Közlekedés, szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, zsályázás	Közlekedés, szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, zsályázás	Közlekedés, szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, zsályázás	
8: 45- 9: 00	Naptár, időjárástábla rendezése, ráhangolódás a napi tevékenységekre Óvodai tartalom: Vers, mese	Naptár, időjárástábla rendezése, beszélgetés, ráhangolódás a napi tevékenységekre Óvodai tartalom: Vers, mese	Naptár, időjárástábla rendezése, beszélgetés, ráhangolódás a napi tevékenységekre Óvodai tartalom: Vers, mese	Naptár, időjárástábla rendezése, beszélgetés, ráhangolódás a napi tevékenységekre Óvodai tartalom: Vers, mese	Naptár, időjárástábla rendezése, beszélgetés, ráhangolódás a napi tevékenységekre Óvodai tartalom: Vers, mese	
9: 00- 9: 50	Egyéni feladatok megoldása Óvodai tartalom: Külső világ tev. megismerése környezeti tartalommal	Hely, helyzetváltoztatás fekvő helyzetben Óvodai tartalom: Ének, zene	Hely, helyzetváltoztatás fekvő helyzetben Óvodai tartalom: Ének, zene	Hely, helyzetváltoztatás tanulása fekvő helyzetben Óvodai tartalom: Ének, zene	Egyéni feladatok megoldása Óvodai tartalom: Külső világ tev. megismerése környezeti tartalommal	
		Priccsen Szőnyegen	Priccsen Szőnyegen	Priccsen Szőnyegen		
9: 50- 10: 30	Szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, kézmosás, tízóraik, közlekedés	Szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, kézmosás, tízóraik, közlekedés	Szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, kézmosás, tízóraik, közlekedés	Szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, kézmosás, tízóraik, közlekedés	Szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, kézmosás, tízóraik, közlekedés	
10:30- 11: 00	Óvodai foglalkozás: Külső világ tev. megismerése környezeti tartalommal	Óvodai foglalkozás: Külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalommal	Óvodai foglalkozás: Vers, mese	Közlekedés, egyéni állás-járás feladatokkal az udvarra/teraszra. Rossz idő esetén mozgásos játék.	Óvodai foglalkozás: Külső világ tevékeny megismerése matematikai tartalommal	
11:00- 11:45	Egyéni feladatok megoldása	Egyéni feladatok megoldása Óvodai tartalom: Külső világ tev. megismerése környezeti tartalommal	Egyéni feladatok megoldása Óvodai tartalom: Külső világ tev. megismerése környezeti tartalommal		Mozgásos játék	

	Óvodai tartalom: Külső világ tev. megismerése környezeti tartalommal				
11:45-12:00	Szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, készülődés ebédhez, kézmosás, terítés, napos választás	Szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, készülődés ebédhez, kézmosás, terítés, napos választás	Szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, készülődés ebédhez, kézmosás, terítés, napos választás	Szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, készülődés ebédhez, kézmosás, terítés, napos választás	Szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, készülődés ebédhez, kézmosás, terítés, napos választás
12:00-12:45	Ebéd, étkezés, ivás fogmosás	Ebéd, étkezés, ivás fogmosás	Ebéd, étkezés, ivás fogmosás	Ebéd, étkezés, ivás fogmosás	Ebéd, étkezés, ivás fogmosás
12:45-13:00	Közlekedés, szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat	Közlekedés, szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat	Közlekedés, szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat	Közlekedés, szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat	Közlekedés, szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat
13:00-14:15	Pihenés. Fejlesztő program, fejlesztő játék, egyéni logopédiai/gyógypedagógiai fejlesztés	Pihenés. Fejlesztő program, fejlesztő játék, egyéni logopédiai/gyógypedagógiai fejlesztés	Pihenés. Fejlesztő program, fejlesztő játék, egyéni logopédiai/gyógypedagógiai fejlesztés	Pihenés. Fejlesztő program, fejlesztő játék, egyéni logopédiai/gyógypedagógiai fejlesztés	Pihenés. Fejlesztő program, fejlesztő játék, egyéni logopédiai/gyógypedagógiai fejlesztés
14:15-15:00	Ébredés, szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, közlekedés, kézmosás, uzsonna	Ébredés, szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, közlekedés, kézmosás, uzsonna	Ébredés, szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, közlekedés, kézmosás, uzsonna	Ébredés, szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, közlekedés, kézmosás, uzsonna	Ébredés, szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, közlekedés, kézmosás, uzsonna
15:00-15:30	Felső végtagi nagymozgások, tartásjavító feladatok ülő helyzetben Óvodai tartalom: Vers, mese	Beszéd-, kommunikáció fejlesztés Óvodai tartalom: Vers, mese	Finommanipuláció fejlesztése ülő helyzetben Óvodai tartalom: Vers, mese	Felső végtagi nagymozgások, tartásjavító feladatok ülő helyzetben Óvodai tartalom: Vers, mese	Irányított fejlesztő játék a szülők érkezéséig
15:30-16:00	Óvodai foglalkozás: Rajzolás, mintázás, kézimunka	Óvodai foglalkozás: Ének-zene	Óvodai foglalkozás: Rajzolás, mintázás, kézimunka	Óvodai foglalkozás: Mese, vers	
16:00-17:00	Szobatisztaság kialakítása, WC, bili használat, közlekedés a szülőkhöz/ szabad játék/ fejlesztő játék a szülők érkezéséig.				

4. 6. Az óvodai nevelés tervezése

Beszoktatás

Óvodánkba különböző életkorú és mozgásállapotú gyermekek jelentkeznek felvételre. Igyekszünk az évkezdést megelőző időszak előtt tájékoztatni a családot, hogy melyik csoportunkban kezdjük meg gyermekük konduktív óvodai nevelését. Így lehetőséget tudunk biztosítani arra, hogy május, június hónapban az óvodát kezdő gyermekek meglátogathassák leendő csoportjukat (megismerkedjenek leendő tásaikkal, konduktoraikkal, jelet válasszanak maguknak, stb.), hogy pozitív élményekkel várják az évkezdést.

A felvétel során az óvodavezető, valamint az óvodai csoport vezetője felvételi beszélgetésre hívja be a szülőket, mely során átbeszéli a gyermek anamnesztikus adatait, eddigi fejlődésének menetét, eddigi napirendjét, a szülő- gyermek kapcsolat, a gyermek- testvér kapcsolat jellemzőit, szülő célkitűzéseit, a gyermek eddigi szakorvosi leleteit, szakértői véleményeit, egyéb adatait. A felvételkor a szülő megismerkedik az óvoda működésével, házirendjével, pedagógiai programjával, a csoport napirendjével, heti rendjével, valamint a csoportban dolgozó konduktorokkal, segítőkkel. Ezen első beszélgetések nagy jelentőséggel bírnak, hiszen a család és az óvoda együttműködése akkor lesz eredményes, ha egy őszinte, bizalmi alapokra épülő kapcsolattá fejlődik.

A továbbiakban a gyermek beszkokásának folyamatában a szülők kezdeti jelenlétét támogatjuk, így lehetőségük nyílik a konduktív szemlélet elsajátítására, a konduktív nevelés megismerésére.

Éves fejlesztési terv

Programunkban meghatározott nevelési célok és feladatok ismeretében tervezzük meg a pedagógiai ráhatások rendszerét a gyermekek egyéni adottságaihoz igazodva.

Nevelőmunkánk a képességek, készségek, attitűdök fejlesztésére irányul, a tapasztalatok gyűjtésére, a tevékenykedésre, ezáltal a képességek alkalmazására helyezük a hangsúlyt. Tesszük mindezt a gyermek egész személyiségére hatva, tükrözve a konduktív nevelés holisztikus szemléletét.

Tematikus terv

A tervezőmunka a tudatos nevelő hatások tervezését jelenti, de biztosítani kell a módszertani szabadságot a konduktoroknak. A jó terv segíti a rugalmas alkalmazkodást, a gyermekhez való igazodást, ezáltal a gyermek egyéni sajátosságainak, aktuális igényeinek figyelembe vételét.

Olyan tervet készítünk, ami segíti a gyermekek fejlődési ütemének követését, tükrözi a differenciált egyéni bánásmód elvét. A tervezésünk alapelvei: tervezettség, rendszeresség, folyamatosság, fokozatosság, és rugalmasság. A tervezés igényli a közös gondolkodást, a tevékenységek összehangolását.

A tervezés során a nevelési évet két ciklusra osztjuk: szeptembertől januárig, valamint januártól júniusig.

Dokumentáció

Óvodánkban többféle dokumentációt vezetünk:

A **fejlődési lap** tartalmazza:

- *A gyermek fejlődésének nyomon követését*

Minden gyermek rendelkezik egy fejlődési naplóval, melyet óvodai felvételétől az óvodából elbocsájtásig vezetnek a csoportkonduktorai,

- *A gyermek felvételi státuszát*

A gyermek óvodai felvételét követően, felvételi státusz készül, melyben részletesen rögzítjük a gyermek felvételi mozgásállapotát, kognitív fejlettségi szintjét, kommunikációjának, önkiszolgálásának módját, szociális viselkedésének főbb jegyeit. Az első napokban fotódokumentáció készül a gyermek aktuális mozgásállapotáról különböző testhelyzetekben. A dokumentációt a felvételi készült fotókkal egészítjük ki.

- *A gyermek egyéni, a nevelési év végére elérendő céljait*

A szülők és a csoportvezető konduktor egyeztetése alapján, a gyermek egyéni céljait rögzítjük éves célok formájában. Ezen célkitűzések területei:

- hely- és helyzetváltoztatás fekvő, térdelő, ülő, álló helyzetben
- felső végtagi nagymozgások, finommanipuláció
- önkiszolgálás
- kommunikáció
- szociális képességek
- Játéktevékenység
- érzékszervi szféra, percepció
- gondolkodási műveletek, tanulási képességeket meghatározó pszichés funkciók

- műveltségterületek területei: mese-vers, ének- zene, énekes játék, gyermektánc, rajzolás, mintázás, kézimunka, külső világ tevékeny megismerése környezeti és matematikai tartalommal
- *A gyermek egyéni konduktív fejlesztési tervét*
Az egyéni (konduktív) fejlesztési terv, - mely a 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve alapján - kötelező dokumentum, az éves célok alapján készül, azonban a nevelési év első felére irányul (szeptembertől januárig), ezáltal főként rövid távú célokat, és az ezek megvalósulásához szükséges feladatokat tartalmazza. A gyermek fejlődési naplóját vezető konduktor alapos, komplex megfigyelések (a megfigyelés, mint módszer a konduktor mindennapi tevékenységének része, a gyermekek fejlődésének nyomon követése, elemzése, értékelés) után a megvalósulás mértékét, módját rögzíti január hónapban, ez alapján pedig elkészíti a következő ciklusra (januártól júniusig) a következő egyéni fejlesztési tervet.
- *Komplex óvodai megfigyelés*
A nevelési év ciklusainak végén: januárban, júniusban rögzítjük a gyermek kognitív, szociális képességeinek aktuális fejlettségi szintjét. A dokumentumban megjelöljük azt is, hogy az adott területen milyen fejlődést tapasztaltunk a ciklus során, és mely területekre irányuljon nagyobb fókusz a következő ciklusban.
Megfigyeléseink eredményeit rendszeresen egyeztetjük a szülővel. Egy- egy ciklus végén kezdeményezünk egy hosszabb megbeszélést a szülővel, mely során közösen értékeljük az elmúlt félévet, egyeztetjük a következő félévre kitűzött célokat, megbeszéljük az otthoni alkalmazás lehetőségeit.
- *A gyermek egyéni gyógypedagógiai, logopédiai fejlesztési tervét, a fejlődés menetét*
- *Szakértői véleményeket*
- *GMFM –nagymotoros mozgásokat mérő eszköz*

Az **óvodai csoportnapló** tartalmazza:

- a gyermekek névsorát és jeleit,
- a gyermekek korosztály szerinti felosztását
- táplálékallergiás gyermekekre vonatkozó adatokat
- a születésnapok dátumát
- a nevelési év napirendjét, heti rendjét

- dokumentáció ellenőrzésének időpontjait
- szervezési feladatokat
- nevelési lehetőségeket
- a nevelés tervezését (tematikus tervet)
- szülőkkel történő kapcsolattartás menetét (szülői értekezletek időpontja, témája, jelenlévők névsora)

A **komplex program** tartalmazza:

- a gyermekek egyéni céljainak megvalósulásához szükséges csoportos feladatsorokat
- felső végtagi nagymozgásokat, finom manipulációt fejlesztő feladatsorokat
- kommunikáció fejlesztésére irányuló feladatsorokat
- a gyermekek egyéni közlekedési módjait
- a gyermekek egyéni önkiszolgálási módjait, valamint az ezekhez szükséges eszközöket

A **mulasztási napló** tartalmazza:

- a gyermekek óvodai jelenlétét, valamint hiányzásait

Az **átadás, átvételi napló** tartalmazza:

- a reggel, délelőtt, délután főbb eseményeit, szülőknél átadandó/ átadott információkat, szülőktől kapott információkat (várható hiányzás, a szokásostól eltérő hazamenetel, stb.)

5. Az óvodai nevelés feladatai: az érzelmi nevelés, az anyanyelvi nevelés, és az egészséges életmód kialakítása

5. 1. Az érzelmi nevelés

A központi idegrendszeri károsodás többek között az érzelmi élet zavarait is okozza. A környezethez való adaptációs nehézség miatt, a sérült gyermek családi szocializációja - elsődlegesen az anya – gyermek kapcsolat is zavart szenvedhet.

A családi szocializáció és annak zavarai lényegesek a CP-vel élő gyermek személyiségfejlődésében, mivel ez jelenti számára az első közösséget. A család olyan közösség,

amelyet elsődlegesen az érzelmek tart össze, itt szerzi a gyermek az első szociális élményeit, s ezek az élmények adják az alapját a későbbi társas kapcsolatainak.

A családi nevelés során kialakulhatnak az alábbi, a szociális fejlődést befolyásoló kedvezőtlen sajátosságok:

- a család a CP-vel élő gyermek jelzéseit nem tudja minden esetben megérteni, félreértelmezi azokat,
- tevékenységre képtelennek tartják a gyermeket, feladatot nem kap, kímélik őt,
- a családi nevelés legtöbbször, bizonytalan, következetlen, sokszor lehet találkozni a sérült gyermek elhanyagolásával, vagy éppen az aggodalmaskodó szülői magatartással,
- szoros, néha túlzott kötődés, leválási nehézség az édesanyjáról,
- túlzott féltés, óvás a szülő részéről,
- kialakulatlan gyermeki énkép,
- megváltozott szülő-gyermek kapcsolat, ahol a gyermek „uralja” szüleit,
- irreális, nem a gyermek fejlettségéhez igazodó elvárás rendszer a szülők részéről, ami a gyermek érzelmi labilitásához vezethet.

A felsoroltak miatt nagyon fontos szerepe van a családterápiának pszichológus segítségével.

Az óvodánkba bekerülő gyermekeknél általában jellemző, hogy kapcsolatot ritkábban kezdeményeznek, vagy ha igen, azt legtöbb esetben a konduktorral, és nem a társaikkal teszik. Saját érzelmeiket nehezen tudják kifejezni a verbális kommunikáció zavara, a metakommunikációs jelzések szegényessége miatt. Az észlelés zavarai mások viselkedésének értelmezését is nehezítik. Mindezek következményeként előfordul, hogy egyes gyermekeinknél agresszív viselkedést tapasztalunk, amely ugyancsak megnehezíti a megfelelő szociális kontaktus kialakulását.

Az egyes tevékenységekben megtapasztalt kudarcélmények kihatnak a CP-s gyermek önértékelésére, akaratának érvényesítésére.

Az érzelmi nevelés legfontosabb **célja**: megkezdeni a gyermek szocializálását, valamint az, hogy a szocializáció elősegítéséért a gyermekekben kialakítsa a társakkal való kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás szükségletét, mások érzelmei felismerésének, megértésének, és a saját érzelmeik kifejezésének képességét. Meg kell alapozni az empatikus készség kialakulásához szükséges beleélő képességet, a toleráns viselkedés alapjait.

Célunk még olyan pozitív élményekben, tevékenységekben gazdag, kiegyensúlyozott, környezetével harmonikusan együtt élni tudó gyermekek nevelése, akik a közösségért cselekedni és ahhoz alkalmazkodni is tudnak, továbbá az óvodai közösségben való biztonságos eligazodást segítő magatartásformák, erkölcsi tulajdonságok kialakítása, a különbözőségek elfogadása, tisztelete, empátikus képességek fejlesztése.

Feladataink:

Az érzelmi nevelés feltétele a konduktor elfogadó, megértő, óvó magatartása, a konduktív csoport, mely az állandóságot és a biztonságot jelenti, valamint a napirend, amely lehetővé teszi a társas érintkezéseket, közös tevékenységeket, amely biztosítja az élményszerzést.

A gyermekek érzelmi fejlesztésének megvalósításához elsődlegesen meg kell teremteni azt a közeget, amelyben a fejlesztés eredményes lehet, s biztosítani kell azokat a feltételeket, amik nélkül nem várható el az előrehaladás. Ennek értelmében érzelmi biztonságot nyújtó, kiegyensúlyozott, a gyermek jelzéseire odafigyelő légkört kell teremteni, amelyben sikerélményhez jut, átéli az élményt, hogy ő tehet valamit önállóan, önértékelése pozitív irányba változik.

Feladatunk a szeretetteljes, megértő légkör kialakítása, olyan napirend összeállítása, melyben sok közösségi élmény van.

Segítjük a társas érintkezési zavarokból következő sérülések megelőzését, a kialakult feszültségek feloldását. A fizikai segítségnyújtás mellett alkalmazzuk a modellálást, a drámajátékot, feszültségoldó játékokat, szükség esetén szakemberek segítségét kérjük.

A gyermekekkel együttműködve ápoljuk a csoport, az óvoda hagyományait: születésnapok, ünnepek, hagyományok ápolása, közeli és távoli távlatok felállítása. A nemzeti hagyományok, értékek megismertetésével erősítjük a szülőföld iránti kötődést.

Folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket az óvoda nevelőmunkájáról, lehetőséget biztosítunk az együttműködésre (hagyományok teremtése, nyilvános, közös programok, ünnepek megszervezése).

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint együttműködünk az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Továbbá feladatunk:

- önismeret fejlesztése, helyes én-kép kialakítása,
- a kudarcűrész fejlesztése,

- olyan élethelyzetek tudatos létrehozása, melyben a gyermekek tanulhatják az egymás iránti figyelmességet, melyben gyakorolhatják a társas együttélés szabályait,
- a gyermekbarátságok kialakulásának segítése,
- kapcsolatteremtési készség fejlesztése,
- csoportos és páros munkaformák, munkamegosztást és kooperációt igénylő feladatok során az együttműködési készség fejlesztése.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek megismerik az együttélés alapvető formáit, szokásait
- Önismeretre tesznek szert: képesek felmérni saját helyzetüket a közösségen belül
- Készek, a társakkal való együttműködésre és megegyezésre
- Elismerik, elfogadják társaik kezdeményezéseit a játékban, munkában és különböző tevékenységekben
- Képesek önállóan megoldani a konfliktus helyzeteket
- Kialakul feladattudatuk, szabálytudatuk
- Kialakul empátiás készségük
- Ki tudják fejezni érzelmeiket, örülnek saját és társaik sikerének, elviselik a kudarcot
- Törekednek érzelmeik, indulataik kezelésére

5. 2. Az anyanyelvi nevelés

Az óvodánkba bekerülő gyermekek egy részére jellemző a megkésett beszédfejlődés. Élményeiket, tevékenységeiket redukáltan jelenítik meg a szimbolikus bemutatásban. Többnyire rövid, egyszerű megnyilatkozásokra szorítkoznak, amelyek tartalmilag is általában szegényesek. Passzív és aktív szókincsük is elmarad kortársaikétól. Beszédük általában grammatikailag hiányos vagy hibás, gyakran találkozunk a toldalékok felcserélésével vagy hiányával, a szórend tévesztésével. Gyakori a beszédészvési, a szótalálási probléma, az elhangzottak visszhangszerű ismételtetése. Gyakran túl sokat - önmagukat ismételtetve - beszélnek és kérdeznak, vagy túlzottan hallgatagok, amelynek háttérben a meg nem értettség és az ebből fakadó beszéd indítékhiány húzódik meg.

Saját testüket ritkán használják fel a közlendő tartalmak bemutatására, hiányzik a gesztus, szegényes a mimika.

Célunk:

A nyelv szépségének, kifejezőerejének megismertetésével, a helyes nyelvhasználattal, mondatszerkesztéssel a biztonságos önkifejezés megalapozása. Arra törekszünk, hogy a szocializáció folyamatán a beszéd a gyermek környezetével való érintkezésének, önkifejezésének, gondolkodásának legfőbb eszközévé váljék.

A gyermekek beszédképességének gondozása, és beszédértésének fejlesztése. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartása.

Feladatok:

A konduktor magatartása minden helyzetben (tevékenységeket kísérő beszélgetések során, beszélgető körök, nyelvi játékok, szabad önkifejezés stb.) legyen érdeklődő. Minta értékű beszédével a tiszta kiejtésre, természetes hanglejtésre serkentse a gyermekeket, javítgatás helyett tudatosan ezt a módszert alkalmazza.

Lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyermekek kreatívan rögtönözzenek, improvizálhassanak, a nyelvvel is játszhasanak.

A beszédfejlesztés szerves része a napirend minden foglalkozásának. A konduktív nevelésben elengedhetetlennek tartjuk a mozgás és beszéd egyidejű összekapcsolását, hiszen a mozgás "vezeti" a beszédet, a beszéd pedig, segít az összerendezett mozgás és tevékenység kialakulásában. Heti rendszerességgel ún. „beszéd-foglalkozások” is helyet kapnak a programokban. A légzéstechnikai feladatok minden foglalkozás elején, változatos formában jelentkeznek. Az ajak-torna, az artikulációt fejlesztő feladatok a mondatfonetika fejlesztése, a beszédfejlesztés egyrészt az irodalmi tevékenységekre építve, másrészt a foglalkozások, elsősorban környezetismeret, a mozgásfejlesztő programok, az önkiszolgálási, önellátási tevékenységek szerves része. A nyelvi fejlesztésre irányuló tevékenységeket, gyakorlatokat és játékokat mindig az adott beszéd problémái határozzák meg.

A gyermek azokban a helyzetekben tud kommunikálni, ahol közvetlen személyes kapcsolat jön létre, ahol módja van az élmények és cselekvések nyelvi kifejezésére. A beszédkapcsolatban, kommunikációban az egyediség, az egyénre irányuló érdeklődés az empátikus magatartás alapvető feltétel.

A beszédfejlődés természetes színtere a játék, ahol a felvállalt szerepekben, élethelyzetekben kerülnek egymással kontaktusba a gyermekek. A szókincs bővülését, a beszédminőség alakulását segítik a nyelvi játékok, a szabad önkifejezési drámajátékok, a tevékenységeket kísérő beszélgetések és a közös társalgások.

Az augmentatív kommunikációs eszközök használatának elsajátítása egyéni fejlesztés keretében valósul meg. Az eszközöket a gyermekek rendszeresen használják a családon és csoporton belüli interakciók elősegítésére, a szakember és a szülők, konduktorok közötti kommunikáció folyamatos. A téma iránt érdeklődő kollégáink rendszeres továbbképzéseken, hospitálásokon vesznek részt.

A gyermekek beszédfejlesztésébe (megkésett beszédfejlődés, diszfázia, diszlália, orrhangzós beszéd, beszédritmus zavara: dadogás, hadarás, diszfónia, dizartria, anartria, mutizmus, afázia, súlyos beszédészlelési és beszédmegértési zavar esetén) konduktor- logopédus kollégák is bekapcsolódnak, amennyiben ezt a Szakértői Bizottság határozatában rögzíti. A szakemberek és a szülők közötti folyamatos kommunikáció eredményeként a gyermekek következetesen segítjük beszédének fejlődésében.

További feladatunk:

- A mindennapi mondókázás, mesélés, verselés, éneklés megvalósítása, ezáltal a gyermekek intenzívebben részesülnek az anyanyelv élményében, szépségében.
- A gyermekek beszédaktivitását a teljes odafordulással, aktív figyelemmel, és a gondolataikhoz kapcsolódó kérdésekkel ébren tartjuk.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Élményüket képesek folyamatosan elmondani, mondatokban kifejezni.
- Helyesen használják a nyelvtani kifejezésmódokat, ismerik a használt szavak tartalmát.
- A gyakori mondókázás közben a gyermekek érzik a beszéd dallamát, az anyanyelv ritmusát.
- Végig tudják hallgatni és megértik mások beszédét. Beszédfegyelmük alakulóban van.
- Figyelmük, koncentráció képességük fejlődik, gondolkodásuk fogalmi szintre tevődik

5.3 A CP-s gyermekek értelmi fejlődésének jellemzői

A központi idegrendszeri károsodás következményeként kialakuló sérülés kapcsán az értelmi fejlődés üteme lelassul, és eltér az átlagos fejlődésű gyermekekétől.

A 3-7 éves korú gyermekek sémák segítségével igazodnak el a világban, amely sémák kialakulását elsődlegesen a motoros fejlődés indítja meg. A sémák átalakulása, feloldódása vezet majd el az óvodáskor végén a műveleti gondolkodás kialakulásához.

A CP-vel élő gyermekeknek hiányosak a megismerő tevékenység alapját jelentő érzékszervi-mozgásos tapasztalataik, gyakran késztetésük sincs a környezetük felfedezésére, ezért késik a megismerési képességük fejlődése. Nem alakul ki az én és a külvilág elkülönítéséből származó én-kép, illetve a saját testre vonatkozó tapasztalatok hiányában a testséma, a testvázlat.

Fellelhető problémák a gyermekeknél a percepció, a figyelem, a kommunikáció zavarai, amelyek befolyásolják a gondolkodást, az absztrakciót, az általánosítást és a szándékos emlékezetet.

Célunk:

- Az óvodás gyermekek egyéni adottságait figyelembe véve, kognitív képességeiknek, készségeiknek aktív fejlesztése és a különböző gondolkodási műveletek gyakorlása.
- A gyermekek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára építve, meghatározó élményeket nyújtani a környező világ sokszínűségéből.
- A gyermekek az általunk felkínált változatos tevékenységeket valódi élményként éljék át. A gyermekek a megszerzett tapasztalataikat, ismereteiket minél sokrétűbben tudják a különböző tevékenységekben és élethelyzetekben alkalmazni, és gyakorolni.

Feladatunk:

A CP-s gyermekek értelmi nevelésében rendkívül fontos momentum, a mozgásos tapasztalatszerzés módjaira való rávezetés, és az ehhez szükséges készségek- képességek hiányosságának felismerése és korrekciója.

Elengedhetetlen olyan sokoldalú játékos ismeretszerzési lehetőségek biztosítása, újszerű alkalmazása, felhasználása, amelyek következtében valóság-hű észlelés jön létre. Egyes esetekben nem csak a kognitív funkciók fejlődésének elmaradása tapasztalható, hanem a mozgássérüléshez értelmi fogyatékoság is társulhat. Ennek megfelelően a gyermekek értelmi nevelésének fontos részét képező értelmi fejlesztés szervesen beépül a napirend minden

foglalkozásába. Szükség van kompenzációt szolgáló foglalkozásokra is, amelyek feladata a prevenció, illetve a differenciált, egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztés. Az életkori teljesítményektől jelentős lemaradást mutató gyermekeinkkel rendszeresen konduktor-gyógypedagógus foglalkozik.

Önálló ismeretszerzésre, sokoldalú cselekvésre, aktív, alkotó gondolkodásra készítjük őket. Differenciáltan, egyéni képességek figyelembevételével fejlesztünk. Feladatunk az egyéni különbségek, adottságok, a tehetség, a rátermettség, a képességek felfedezése, az énkép fejlesztése, a test séma kialakításának segítése.

Fontos az értelmi képességük (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás) és a kreativitásuk fejlesztése.

Sokoldalú tevékenységet biztosítunk, amelynek keretén belül a CP-s gyermekeknek lehetőségük nyílik az ismeretszerzés módjainak megtanulására, a külvilág információinak felfogására, megértésére, feldolgozására. Az érdeklődés felkeltése az egyes tevékenységek iránt, a cél elérése fölött érzett sikerélmény lehetővé teszi az ismeretszerzéssel kapcsolatos pozitív viszonyulás, az új információk és ismeretek iránti szükségletek kialakulását.

További feladatunk:

- A gyermekek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek bővítése és gyakorlatban történő alkalmaztatás, a pedagógus szervező segítsége mellett.
- Az értelmi képességek: érzékelés, észlelés, figyelem, emlékezet, képzelet, gondolkodás – alkotóképesség-és a kreativitás felmérése, fejlesztése.
- Valamennyi értelmi képesség, különösen a képzelet és a kreativitás fejlődését elősegítő ösztönző környezet biztosítása.
- Önálló gondolkodásra és logikus értékítéletek alakítására nevelés.
- A gondolatok szóban, mozgásban, ábrázolásban való megjeleníttetése.
- A látási, hallási, tapintási percepció (érezékelés) fejlesztése.
- A gyermek egyéni képességeinek megfelelő, differenciált fejlesztése.

5. 4. Az egészséges életmód kialakítása

Az ember egészségügyi szokásai döntően a kisgyermekkorban alakulnak ki, ezért e szokásalakítás rendkívül gondos odafigyelést, és a családdal történő szoros együttműködést kívánó feladatunk.

A kora gyermekkori idegrendszeri károsodás folytán létrejövő mozgássérülés jellemzője:

A teljes személyiségre kihat, és biológiai, társadalmi alkalmazkodási zavarban nyilvánul meg. A károsodás, tónus-, mozgás, koordináció-, érzékelés-, értelem-, és érzelemzavarokat okoz különböző minőségben és mértékben. Adott fejlődési fokon a CP-s gyermeknél is jelentkezhet a korának megfelelő cselekvések igénye, de ezeknek a CP-s gyermek nem tud eleget tenni. A próbálkozásai kudarcra végződnek, sikerélmény hiányában, késztetése sem lesz a további cselekvésre, az esetek többségében nem játszik és nem mozog.

A CP-s gyermek is rendelkezik a cselekvés, az aktivitás szükségletének biológiai diszpozícióival, viszont erre magatartási, cselekvési program nem tud ráépülni, a cél elérésének, a tevékenység kivitelezésének sikertelensége miatt. Ez előbb-utóbb elvezet a CP-s gyermek passzív magatartásához, a cselekvés, az aktivitás sem működik többé biológiai motívumként.

Az konduktív óvodába bekerülő gyermekek többségére jellemző, hogy nincs késztetésük szinte semmilyen tevékenységre, vagy ha van, akkor a mozgáskoordinációjuk zavara megakadályozza őket abban, hogy elérjenek és megfogjanak egy-egy olyan játékot, eszközt, amelyre felfigyeltek és szeretnék közelebbről megnézni, manipulálni vele. Gyakran egy testhelyzetben megmaradva csak szemlélik a környezetüket.

Míg az egészséges gyermek rendelkezik az aktivitás, a cselekvés szükségletével, illetve a cselekvés megvalósításához szükséges harmonikus mozgással, addig a CP-s gyermeknél mindezt a nevelés során létre kell hozni.

Célunk:

- Gyermkeink egészséges életre nevelése, az egészség megtartására, megerősítésére történő felkészítés.
- A minél korábbi életkorban megkezdeni az egészséges életmódra nevelést, ezáltal biztosítani, hogy a gyermek személyiségében belsővé váljon a nyitottság az egészséges élelmiszerek, testmozgás igénye.

Óvodánkban az egészséges életmód területén kialakított szokások szolgáljanak mintául a családok számára. A konduktív nevelés során rá kell vezetnünk a gyermekeket arra, hogy legyen céljuk, és azt a célt önerejükkel képesek legyenek elérni. Törekszünk a családdal való együttműködésre, a családi és az óvodai gondozási szokások összehangolására.

A helyes életritmus kialakítását segíti a rugalmas napirend, amely életkornak és tünettípusnak megfelelő szervezeti keret. A napirendben egymással összefüggő feladatsorok épülnek egymásra, időtartamuk a csoport jellege és teherbíró képessége szerint változó.

A testápolási szokások tudatos, rendszeres gyakoroltatásával erősítjük a gyermek tisztaságigényének alakulását. Fontosnak tartjuk, hogy a gyermek-felnőtt kapcsolatát pozitív attitűd jellemezze a gondozási teendők végrehajtása során. Pozitív érzelmekkel és értékeléssel megvalósuló kommunikációra törekszünk.

Feladataink:

Céltudatos tevékenységekkel segítjük a gyermekek környezettudatos magatartásának megalapozását. A környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes értékrendszer: tiszta, kulturált környezet iránti igény kialakítása, takarékosági szokások, növény és állatvédelemmel kapcsolatos szokások kialakítása, hulladék szelektív gyűjtésének, illetve újrahasznosítás szokásának kialakítása, környezetbarát szokások.

Törekszünk arra, hogy a gyermekek önmagukkal kapcsolatban minden teendőt – étkezés, testápolás, öltözködés, vetkőzés, környezetük rendben tartása - a legkorábbi időtől kezdve önállóan vagy segítséggel végezzenek. Saját képességeik szerint, koruktól függetlenül akkor és úgy végezzék el önkiszolgálással kapcsolatos teendőiket, amikor és ahogyan képesek rá.

A gyermek fejlődéséhez szükséges egészséges környezet biztosítása. A gyermek egészségének védelme, mindennapi edzési lehetőségek biztosítása, prevenció, korrekció. Az egészséges életmód, betegség megelőzés és egészségmegőrzés szokásainak megalapozása, példamutatás, mintaadás.

Egészségnapok, egészséghetek szervezése, melynek során a gyermekek testük egészségéről, valamint a megfelelő táplálkozásról szereznek tapasztalatokat. Ezen programok keretében családi adaptív sport délutánt, reform főzőversenyt, piaci vásárlást, évszaknak megfelelő gyümölcszedést szervezünk.

A gyermekek egészséges fejlődésének egyik alapja a rendszeres és helyes étkezés. A napi tápanyagszükségletük jelentős részét az óvodában kapják, ennek kiegészítője a mindennapi gyümölcs-, és zöldségfogyasztás. Életkoruknak és egyéni sajátosságaiknak megfelelő eszközök használatának gyakoroltatása mellett igyekszünk megkedveltetni az új ízeket.

Kiemelkedő figyelmet fordítunk a táplálékallergiás gyermekek étkezési szokásaira, és erre felhívjuk a szülők és a gyermekek figyelmét is.

Az óvodánk közreműködik a gyermekek veszélyeztettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, illetve a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal. Ha a gyermekeket veszélyeztető okokat pedagógiai eszközökkel nem tudja megszüntetni, segítséget kér a gyermekjóléti szolgálattól. A gyermekeink szüleit az első szülői értekezletünkön tájékoztatjuk a gyermek-, és ifjúságvédelmi felelős személyéről, valamint megkeresésének lehetőségéről.

Különleges ellátást és kezelést igényel, ha gyermek bántalmaz gyermeket.

A probléma kezelését igen fontosnak tartjuk, szükségét látjuk, hogy az áldozat és az elkövető egyaránt kapjon segítséget.

A helyes táplálkozási szokások kialakításakor fontos:

- Étkezések ritmikus időben történő elosztása, napirendbe épülése.
- Megfelelő mennyiségű folyadék biztosítása a nap bármely szakában.
- Egyéni szükséglet, igényeket kielégítő, mennyiségileg elegendő, minőségileg megfelelő ételek étrendbe iktatása.
- Kulturált étkezési szokások kialakítása: esztétikus, alkalomhoz illő teríték, helyes evőeszköz használat, kulturált, nyugodt étkezés, étkezés közbeni helyes viselkedés.
- Segédkezés, majd önálló munkavégzés– terítés az étkezés előkészületeiben.
- A betegségek megelőzése érdekében egészséges ételek, saláták készítése, ezzel segítve őket az egészséges táplálkozás kialakításában, mintát adva ezzel a családoknak is.

Higiénés szokások kialakítása:

- Környezeti higiéné: allergén anyagok kiszűrése, felületek tisztántartása, portalanítása.
- Téli időszakban gyakori szellőztetéssel, párasító készülékkel biztosítjuk a friss levegőt.
- A test tisztántartása (kéz-száj— haj ápolása, nemi higiéné).
- A szobatisztaságra nevelést rendszeres szoktatással érjük el. A WC-használat elsajátításában segítjük a gyermekeket.
- Igény szerint segítünk a gyermekeknek, míg kialakulnak önálló testápolási szokásaik, és az ehhez szükséges készségek.

- A betegségek megelőzése érdekében higiénés szokások tanítása (zsebkendő használat, kézmosás).
- A mosdó rendjéről a gyermekek bevonásával gondoskodunk, fokozott figyelmet fordítunk a saját jellel ellátott tisztálkodási eszközök használatára.
- Figyelünk a gyermek tiszta, rendezett ruházatára, körmeire, hajára - ha szükséges, felhívjuk erre a szülők figyelmét.

Öltözködési szokások kialakítása:

- A családdal együttműködve alakítjuk ki a helyes öltözködési szokásokat. Kérjük a szülőket, hogy gondoskodjanak a gyermek számára az időjárásnak megfelelő öltözékről, az udvari játékhoz melegítőről, bentre könnyű pamutruházatról, megfelelő benti és udvari cipőről, tornaruháról (integráló), váltó fehérneműről, zokniról.
- A vetkőzés, öltözködés sorrendjének kialakítása.
- A ruhadarabok rendben tartása, megóvása.
- Ízléses ruházatkodás és öltözködés (egymáshoz illő színű ruhadarabok).

A pihenés – alvás szokásai:

- Nyugodt pihenés feltételeinek megteremtése (szellőztetés, halk zene, érvényesítjük a testi kontaktus megnyugtató, segítő erejét).
- Az alvást már kevésbé igénylő gyermekek számára – rövid pihenés után - csendes tevékenységet biztosítunk.
- Tiszteletben tartjuk az otthonról hozott szokásokat, „alvós játékok”.

Testedzés, testmozgás:

- A gyermek testi- lelki egészségének védelme és megőrzése érdekében gondoskodunk a mindennapi szabad levegőn tartózkodásról, edzésről, változatos mozgáslehetőségek, kirándulások szervezéséről.
- Törekszünk arra, hogy belső szükségletből eredően részt vehessenek sokmozgásos játékokban, kedvükre mozgassanak.
- Az edzés fontos az egészség megőrzéséhez, a mindennapos konduktív komplex programok, az óvodás testnevelés (integráló csoportokban) a játék, a séták.
- Minél több tevékenységet végzünk a szabad levegőn, mert a levegő és a napfény együttes hatása biztosítja a testi edzettséget.

A gyermekek egészségének védelme érdekében:

- Különös figyelmet kell fordítani az állandó egészségügyi problémákkal küszködő gyermekekre (shunt, epilepszia, szemüveg, allergia stb.);
- Az egészséges gyermekek védelmében a beteg gyermeket elkülönítjük;
- Gondot fordítunk a fertőző betegségek és azok terjedésének megelőzésére, valamint a baleseti helyzetek felismertetésére és azok elkerülésére;
- Az óvoda neurológusa, ortopéd szakorvosa, fogorvosa rendszeres szűrővizsgálatokon, illetve szakrendeléseken ellenőrzi a gyermekek egészségi állapotát. A vizsgálat eredményéről tájékoztatjuk a szülőket, illetve szükség esetén a gyermekével együtt részt vesz.

Baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás:

Az óvodai elsősegélynyújtás legfontosabb eleme a balesetek megelőzése. Fontos, hogy a gyermekek rájöjjenek, hogy a balesetek egy kis odafigyeléssel és óvatossággal elkerülhetők.

Feladataink:

- Balesetbiztonságos óvodai környezet kialakítása, fenntartása. Veszélyforrásokra figyelemfelhívás (a gyermekek megismertetése a biztonságos játékhasználattal)
- Az eszközhasználat megtanítása (olló, kés, villa, kerti szerszámok stb. használatának gyakorlása)
- Az utcai, közúti balesetek megelőzése (közlekedési szabályok megtanítása, gyakorlati alkalmazása séták, kirándulások során); közlekedésrendészeti szakember segítségének igénybevétele; közlekedési tanpálya az udvaron; alkalmanként tornateremben)
- Otthoni veszélyhelyzetek megismertetése (házimunkák, növények, állatok gondozása, ételkészítés stb.témakörökben)
- Alapvető elsősegély-nyújtási ismeretek, fogások elsajátítása
- Baleset-megelőzési ismeretek átadása (közlekedési balesetek, mérgezések, fulladás veszélyei, égési sérülések, áramütés és esés)
- Együttműködés az egészségügyi szolgálattal (védőnő, orvos, fogorvos)
- A konduktor példamutató magatartása az egészséget védő-óvó életmódra

További feladatunk:

- Helyes tisztálkodási szokások kialakítása (szájhygiéne, bőrápolás, hajápolás, körömápolás)
- Ismerkedés új ízekkel, reformételek kóstolása
- Folyadékbevitel folyamatos biztosítása
- Friss zöldségek gyümölcsök beiktatása a napi étkezésbe
- A gyermek mentális egészségének monitorozása, ha szükséges, beavatkozás

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek fontosnak tartja személyi higiéniájának megőrzését, melyet igyekszik minél önállóbban fenntartani
- Képes különbséget tenni egészséges és egészségtelen étel között, valamint képes az önkorlátozásra
- Az évszaknak megfelelő öltözék kiválasztásával vigyáz testi egészségére
- Igénye van - az egyéni sajátosságainak figyelembe vételével- a napi testmozgásra
- Az önállóság iránti igénye megnyilvánul minden önellátási területen

6. Az óvoda kapcsolatai

6.1. Óvoda és a család kapcsolata

A partnerközpontú óvodai nevelés egyik alapvető feltétele, hogy a gyermekkel a szülővel, mint közvetlen partnerekkel megfelelő kapcsolat alakuljon ki. Az óvoda és a család együttműködése egyenrangú nevelőtársi viszonyban kell, hogy működjön, amelynek alapja a kölcsönös bizalom és segítségnyújtás.

A konduktor feladatai

- Partneri viszony kialakítása: A szülőt a konstruktív nevelési folyamatban együttműködő partnerként szeretnénk megnyerni. A konduktorok a gyermek felvételekor ismerkednek a szülővel, s már az első beszélgetésen törekedniük kell a jó kapcsolat kialakítására. A szülők kompetenciáját gyermekük nevelésében elfogadjuk, elismerjük azokat a tapasztalatokat, amelyeket gyermekük gondozása

során már megszerezték. Összehangolt, aktív együttműködésünk elengedhetetlen feltétele a gyermek mozgás és személyiségfejlesztésének. Ehhez kölcsönös bizalom, őszinteség és egymás elfogadása szükséges.

- Szakszerű, a szülő számára is érthető tájékoztatás
- Az elfogadás segítése:
A szülők gyakran itt szembesülnek, azzal a ténnyel, hogy gyermekük nem fogja kinőni a „betegségét” hanem ez az állapot, amely egész életében végigkíséri, meghatározza a család és a gyermek életpályáját. Az elfogadás folyamatát több tényező befolyásolhatja (pl.: a sérülés súlyossága, szembetűnő volta, a gyermek neme, testvérek száma, a család aktuális életszakasza stb.) több fázison megy keresztül. Minél hamarabb kapcsolódik be a szakember (konduktor) a folyamatba, annál hamarabb képes a szülő az elfogadásra és a gyermek megfelelő foglalkoztatására.
- A család konduktív szemléletének kialakítása:
Fontos, hogy a szülők tudják, hogy gyermekük fejlesztésének ők is aktív résesei, az ő szemléletük, a pozitív gondolkodásmódjuk kihat a gyermekük személyiségére és fejlődésére. Az otthoni nevelés elengedhetetlen láncszem a tanulás folyamatának. Az intézmény és a szülő között fennálló kontaktusnak folyamatosnak kell lennie, mind a gyermek mozgási, értelmi, akarati és érzelmi életének alakulására, mind a gyermek személyiségének fejlesztésére vonatkozóan.
- Reális jövőkép, célok közös meghatározása:
A családi nevelés akkor segíti optimálisan a mozgássérült gyermek személyiség fejlődését, ha a szülők helyesen értelmezik a követelmények és az elvárások egymásra épülését. A szülővel és a szülőn keresztül a tágabb családdal is ismertetni kell a célokat, hiszen akkor tudnak bekapcsolódni a gyermek fejlesztésébe, ha közősek a céljaik. Meg kell alapoznunk a konduktív nevelési rendszer célkitűzéseinek az orthofunkcióssá nevelésnek a megvalósítását.
- Lehetőségek megismerttetése:
A szülők nagy része mindent megtesz gyermeke fejlesztéséért. A különböző fejlesztési lehetőségek között nehéz a megfelelőt kiválasztani. A konduktornak segítenie kell a szülőt abban, hogy megfelelő tapasztalatokhoz jusson és ezek ismeretében tudjon dönteni. Az óvodából való továbblépéskor is nagy szerepe van szakembereinknek a gyermek számára legmegfelelőbb intézmény kiválasztásában.

A családdal való kapcsolattartás formái, az együttműködés keretei

- szülői értekezlet évente 2 – 3 alkalommal, igény alapján többször
- konzultációk -
a konduktor vagy a szülő kezdeményezésére, konkrét problémák megbeszélése a gyermek fejlődése érdekében.
- tájékoztatás napi, heti történések, fejlődések átadása személyesen, telefonon, üzenőfüzetben
- Írásbeli tájékoztató -
az úgy nevezett „üzenő füzet” minden eseten azt a célt szolgálja, hogy az óvoda és a szülő napi kapcsolatban legyen egymással. Segítségével, a gyermek állapotával kapcsolatos mindennemű változásról értesít, akár a szülőtől akár a pedagógustól érkezik a feljegyzés. Továbbá ebben a tájékoztatóban a konduktor a különféle intézeti programokról is.
- Fogadó óra -
az óvodavezető heti rendszerességgel tart fogadóórát, amelyben többek között olyan lényeges témákról is tájékoztatja a szülőket, mint az elbocsátás várható időpontja, az integrálás lehetősége illetve a különböző választható intézmények stb.
- Szülői fórum -
a meghatározott időközönként összehívott megbeszélések lehetőséget adnak például a sérültek jogainak ismertetésére, egyéb tájékoztatásra, továbbá a szülők közösségét érintő általános problémák megoldására, orvoslására.
- Nyílt nap a csoportban -
a csoport munkájának a megismerése, a gyermek feladathelyzetben történő megfigyelésének a lehetősége.
- Az óvoda és a család közötti jó kapcsolatot segíti, ha a szülők is bekapcsolódnak az egyes óvodai és óvodán kívüli programok megszervezésében.
- Közös kirándulás szervezése a szülőkkel.
- Nyílt nap az óvodában - Óvodánk iránt érdeklődő szülőknek februárban és márciusban óvodalátogató napokat tartunk.

6.2. Az óvoda és az iskola kapcsolata

Az iskolával történő kapcsolattartás legfőbb célja, hogy a gyermekek iskolai beilleszkedését elősegítsük.

Szoros kapcsolatot tartunk a SE PA Gyakorló Általános Iskolájával, a gyermekek iskolába menetelét előkészítjük. A konduktor részletes záró-véleményt készít a gyermek fejlettségéről. Az iskolába menő gyermekink megismerkednek leendő tanítóikkal, osztályukkal, csoportjaikkal. Többségi iskolába menő CP-s gyermekeink leendő tanítóit nyílt napjainkon fogadjuk.

6.3. Egyéb kapcsolataink

Az óvodát a külső kapcsolatokban az óvodavezető és helyettese képviseli

- Semmelweis Egyetem (mint fenntartó) és annak egységei
- Semmelweis Egyetem Konduktív Pedagógiai Központ
- Semmelweis Egyetem Pető András Kar – mint szakmai vezetés
- Semmelweis Egyetem Pető András Pedagógiai Intézet
- Semmelweis Egyetem EKPMI
- Korai Fejlesztő Központok
- Bölcsődék, fejlesztő bölcsődék
- Többségi óvodák
- Fejlesztő óvodák
- Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Mozgásvizsgáló Tagintézménye
- Pedagógiai Szakszolgálatok
- Fejlesztő szakterületek – Pfaffenrot, BHRG, stb.
- Alapítványok - BLISS Alapítvány, Kutya az emberért alapítvány, stb
- Kerületi Önkormányzat oktatási területe
- Szakorvosok – ortopéd, gyermek neurológus, stb.
- Konduktív pedagógia országos hálózata
- Gyermekétkeztetési szolgáltató

A gyermekvédelmi felelős munkája során kapcsolatot tart családsegítő központokkal, gyermekvédelmi és gyermekjóléti szolgálatot ellátó intézmények, hatóságok szakembereivel.

7. Az óvoda hagyományos ünnepei egyéb rendezvényei

A hagyományok ápolása, az évszakokhoz kötődő ünnepek, jeles napok megtartása fontos feladatunk. Ezen események kiemelkedő jelentőséggel bírnak a gyermekek mindennapi életében, ezáltal tudjuk szokásainkat átadni nekik, valamint családjaiknak. Tudatosan törekszünk óvodánkban arra, hogy az ünnepeket, hagyományőrző alkalmakat valódi tartalommal töltsük meg, a gyermekek számára érthető módon ismertessük meg hagyományainkat. Törekszünk az élményszerűsége, hogy örömet jelentsenek, érzelmeikre pozitív hatást gyakoroljanak foglalkozásaink, elősegítsék a pozitív erkölcsi tulajdonságok kialakulását.

Hagyományőrző alkalmaink élményszerűségükből adódóan jelentős motivációs erővel bírnak, így észrevétlenül adnak lehetőséget a tanult mozgásformák alkalmaztatására.

Fontos, hogy a gyermekek képességeiknek megfelelően részt vegyenek az előkészületekben, annak aktív részesei lehessenek. Jeles alkalmainkon számítunk a szülők, családtagok jelenlétére, lehetőségekhez mérten bevonjuk őket ezek lebonyolításába. A hagyományőrzéshez kapcsolódó tevékenységek tehát erősen közösségformáló jellegűek.

Az ünnepek fényét emeli az ünnepi dekoráció, az ünneplő ruha, a meglepetések, a vendégvárás öröme.

Népi szokásokon alapuló hagyományos ünnepek

- **Szüreti népszokások:** – must készítés
- **Márton nap:** – lámpás felvonulás
- **Luca nap:** - Lucázás, búzaültetés, gondozás
- **Adventi készülődés:** - a mindennapok változatos tevékenységei várakozással teli időszak.
- **Mikulás várás:** - az ablakba kihelyezett cipőbe mindig találunk valami meglepetést.
- **Karácsony:** a díszteremben közös Karácsonyfa, a csoportonkénti ajándékokkal.
- **Farsang:**- minden nap változatos programok

- **Húsvét:** - előkészületei - tavaszi nagytakarítás, dekorálás, húsvéti kalácssütés, tojásfestés, jelképek megismertetése, locsolóvers tanulás, majd az udvaron a csoportok megkeresik mit dugott el nekik a Húsvéti Nyuszi.
- **Pünkösd:-** csoportonként Pünkösdi-királyság népszokás
- **Maci hét:-** mackó kiállítás plüss állatokból

A gyermek élet hagyományos ünnepei

- **Születésnap:** - csoporton belüli ünneplés
- **Anyák napja:** - hosszadalmas előkészület előzi meg, - családi összetartozás, szeretet kiemelésével titkos ajándékok készítése, versek, dalok tanulása, a köszöntés helyszínének ünnepivé varázsolása.
- **Gyermeknap:** alkalmából minden évben valami különleges meglepetésben részesülnek óvodásaink (mozgásos játék, a játszóterünkön játszóházba invitálás)
- **Ballagás:** - egyben évváró ünnepségünk, az egész évben tanult mesék, versek, dalos játékok anyagából összeválogatott műsorról készülünk a családoknak.

Nemzeti ünnepeink

- **Március 15.** - Nemzeti Ünnepünk alkalmából ellátogatunk Gábor Áron ágyújához.
- **Június 4.** - Az összetartozás napja
- **Október 23.** – 56-os Forradalom és Szabadságharc - megemlékezés

8. Az óvodai élet tevékenységi formái

8. 1. A játék

A játék a 2,5 - 7 éves korú gyermek alapvető, mindennapjait átszövő tevékenysége. A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti, kipróbálhatja, feldolgozhatja az őt érő élményeket.

A kisgyermek a külvilágból és saját belső világából származó tagolatlan benyomásait játékában tagolja. Így válik a játék kiemelt jelentőségű tájékoztató, a pszichikumot, a kreativitást fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

Ugyanakkor megoldási módokat kaphat bizonyos élethelyzetekben való viselkedésre, megnyugodhat, kiélheti szorongásait, problémáit és újraélheti kellemes élményeit.

A játék egy olyan komplex tevékenységforrás, amelyet a konduktornak tudatosan kell felhasználnia a nevelés folyamatában céljai elérésében.

A gyermeki tevékenységet – különösen a játékban – nem szabad szűken értelmeznünk. A játéktevékenység tág értelmezése lehetővé teszi, hogy nemcsak a tárgyi manuális, vagy mozgásos tevékenységeket ismerjük el, hanem a „szellemi alkotást” is tevékenységként fogjuk fel a játék során.

Nagyon fontosnak tartjuk olyan hangulatok, ingerek tárgyi lehetőségek megteremtését, amelyeknek hatására a gyermekek spontán játéka, tevékenysége önmagától beindul. Természetesen szükség van a konduktor által kezdeményezett, vagy irányított játéktevékenységre, hiszen a három éves kor táján még kifejezetten igényli a gyermek a felnőttel való együttjátszást.

A CP-vel élő gyermekeknél az óvodába lépéskor gyakran tapasztalható alacsony szinten lévő játéktevékenység. Mozgásfejlettségük révén sokszor még a gyakorlójáték okozta funkcióöröm átéléséig sem jutnak el. A manipulációs tevékenység akadályozottsága, a társuló diszfunkciók (látási, hallási zavarok, kommunikációs elmaradások) gátolják, illetve késleltetik a játéktevékenység kialakulását, fejlődését. Ezért az óvodáskorú CP-vel élő gyermekek nevelésének kezdetén spontán játéktevékenységre csak kezdetleges szinten számíthatunk. Legjellemzőbb a gyakorlójáték, a tárgyakkal való kezdetleges manipuláció, szórtabban tapasztalható a hang és a beszéd játékos gyakorlása, legkevésbé jellemzőek értelemszerűen a mozgást gyakorló játékok.

A napirendben, a heti rendben, a játék és a játékos foglalkozások a gyermekek tevékenységi szükségleteit elégítik ki. Biztosítják a már meglévő tapasztalatok rendszerét, rögzítését, azok

kibővítését, új tapasztalatok szerzését, ezek kapcsolódását régebbi tapasztalatokhoz, ami együtt jár a megismerő funkciók fejlődésével, a személyiség fejlesztésével. A játéknak, mint elemi pszichikus szükségletnek, kettős szerepe van, egyrészt a játszás képességének kialakítása, az élmény-nyújtás, másrészt a különböző foglalkozások során az érdeklődés felkeltése, a figyelem fenntartása.

Az irányított játékok mindig a gyermekek csoportos és egyéni fejlettsége szerint szerveződnek, ennek megfelelően differenciálunk: mikro-csoportok, eszközök, játékszint, nevelői segítségadás tekintetében. A konduktor segíti a gyakorlójáték szerepjátékba való átvezetését, majd a kialakult szerepjáték további fejlődését.

Gyermekeink élményei, tapasztalatai meglehetősen korlátozottak és esetlegesek, modell-, mintakövetésük nehézkes. A szerepek megformálását több akadály is hátráltathatja (élmények, tapasztalatok hiánya, fantáziaszegénység, kommunikációs problémák, a szerepjátékhoz szükséges „kettős tudat” kialakulatlansága, a szociális kapcsolatok hiánya, a figyelem-megosztás zavara, szerepvállalási gátlás, stb.). Mindezek a zavarok, hiányosságok a szerepjáték szervezésével és irányításával jól kompenzálhatók.

A játéktevékenység kialakítása, fejlesztése tanítási-tanulási folyamat, amelynek eredményeképpen az egyéni fejlettségi szintektől függően a játék értelmes, spontán, szabadon választott, minden külső kényszertől mentes tevékenységgé válik a gyermekek számára.

A tanítási-tanulási folyamat fontos sajátossága a gyermekek életkori és értelmi sajátosságának megfelelő játékos módszerek alkalmazása. A hiányos ismereteket aktív tapasztalatszerzéssel bővítjük. A dominánsan mozgásfejlesztőnek tűnő program által az ismereteikre, a készség szintjükre, a képességeikre építve, egyidejűleg azt fejlesztve alakul játéktevékenységük. A vonzó játékeszközök, a beszéd-gondolkodás, az aktív tevékenység összekapcsolása során megtapasztalják a játék élményét, és idővel önmaguk kezdeményeznek különböző játékokat kezdetben a nevelőkkel, majd társaikkal. A különböző játék szinten álló gyermekek egymás számára pozitív mintát nyújtanak.

Célunk:

Hogy gyermekeink a szabad játék folyamán, a külvilágból és a saját belső világukból származó benyomásaik a játékban és a játékos tevékenységekben újraélik, ezáltal válják a játék egész személyiséget fejlesztő, élményt adó tevékenységgé.

Feladatok:

A konduktor feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében, és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni. A játék kicsiben maga az élet; amit a gyermek felfog, és rekonstruálni képes az őt körülvevő világból. Éppen ezért a fejlesztés is a játékból indul ki, és a játék segítségével teljesebben ki. A tevékenységközpontú konduktív óvodai nevelésünk egyik fontos alapelve, hogy minél több időt, alkalmat és lehetőséget biztosítsunk a gyermekeknek az elmélyült játékra.

Az óvoda és a konduktor feladata, hogy megfelelő csoportlégkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítson a különböző játékformákhoz, a gyakorló játékokhoz, a szimbolikus szerepjátékokhoz, konstruáló játékokhoz, a szabályjátékokhoz. A játék folyamatában a konduktor tudatos jelenléte biztosítja az indirekt irányítás felelősségét, az élménynyújtást, amely elvezeti a gyermeket a játéktevékenység örömeinek, élvezetének megérezéséhez. A konduktor segítse a gyakorlójáték szerepjátékba való átmenetét, a szerepjáték változatos, színes formában történő megvalósítását. A játéktevékenységi szintek megállapításával differenciált, egyéni fejlesztést tegyen lehetővé.

A játékok programba illesztésével célunk, hogy az átlagos mozgásfejlődésű gyermekekhez hasonlóan a mozgásukban sérült gyermekek is megtapasztalhassák egy-egy játékos szituációban az együttes mozgás élményét, örömét.

A mozgásos játékok formái:

- énekes játékok,
- dramatikus játékok,
- szimulációs-, vagy tematikus játékok,
- versenyjátékok.

Énekes játékok

Az ismert énekes játékok eljátszása során a diszfunkciós gyermekek megismerkedhetnek a népszokásokkal, a hagyományos gyermekjátékokkal. A mozgás és az ének kapcsolódása ritmusban segíti a diszfunkciós gyermekek mozgásának összerendezését. Természetesen óvodánkban az eljátszás módja valamelyest eltér az eredeti játéktól, hiszen minden alkalommal a csoport összetételéhez, mozgásállapotához igazodik.

Dramatikus játékok

Az irodalomfoglalkozáson megismert, és eljátszott meséket nagyon kedvelik a gyermekek. Annak érdekében, hogy mindenki szerepet kaphasson, és el is tudja játszani azt, előfordul, hogy megváltoztatjuk a mesékben szereplők számát, vagy esetleg a cselekmény helyszínét alakítjuk át.

Szimulációs-, vagy tematikus játékok

A játékok során a gyermekek reális, életszerű tevékenységeket hajtanak végre, életszerű szituációban. Olyan élményekhez jutnak, amelyekhez nem, vagy nehezen jutnának. A szervezéssel, az eszközök biztosításával lehetővé tesszük az asszociációt, és segítjük a szerepek átélését, megformálását.

Ugyanakkor ez a játékforma lehet például az egyéni feladatok megoldásának kerete is.

Versenyjátékok

Szervezünk gyermekeink számára sor- és csapatversenyeket. Az egyes játékok, illetve a feladatmeghatározások mindig az egyéni teljesítményekhez alkalmazkodnak, hiszen fontosnak tartjuk, hogy minden gyermek számára eredményes legyen a játékban való részvétel. Csak olyan tevékenységeket építünk be a játékokba, amelyeket a gyermekek már elsajátítottak.

A mozgásos játékok kiváló lehetőséget jelentenek a már megtanult mozgás- és tevékenységformák új szituációban való felhasználására, illetve újak tanulására.

További feladatunk:

- A játékhoz szükséges feltételek megteremtése
- A játszás igényének alakulásával a konduktív program játékoság módszerének magasabb szinten való alkalmazása.
- A megismerő tevékenység fejlesztése, amely alapja, és eredménye egy-egy játéktevékenységi szintnek.
- A szocializáció fejlesztése, amely során a valódi szerepjáték, és a szabályjáték kialakul.
- A spontán játéktevékenység optimális irányítása, amelynek során a gyermek kreativitása fejlődik.
- A szülőkkel, a családdal való aktív kapcsolattartás, javaslattétel számukra ahhoz, hogy milyen játékot vásároljanak gyermeküknek, milyen játékokkal játszanak közösen, és amely játéktevékenységbe engedjék önállóan kibontakozni.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermek önmaga választja meg játéktevékenységét, melyhez előkészíti/ kéri a szükséges eszközöket.
- Szerepjátéka ötletekben gazdag, a szerepeket önállóan kiosztja, miközben figyelembe veszi társai igényeit, ötleteit, játékanak vannak szimbolikus elemei
- Szabályjátékokat kezdeményez, szabálytudata kialakult
- A játékhoz használt eszközöket óvja

8. 2. Külső világ tevékeny megismerése

Az óvodáskorú gyermekeink a mozgássérülésük és egyéb társdiszfunkcióik miatt behatárolt és kevés tapasztalati bázissal rendelkeznek. Az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről főleg verbális úton keresnek ismereteket, amelyek gyakran hiányosak és pontatlanok. Világképük lényegesen szegényebb, mint az ép társaiké. A tapasztalatszerzés során fellépő kudarcélmények csökkenthetik a belső motivációit és így csökkentik a külvilág iránti érdeklődést. Az érdeklődés fokozatos beszűkülésével indítékhiány alakul ki, a gyermekek aktivitása megszűnik. Így a további ismeretszerzés akadályozott, nem jönnek létre azok az alapvető ismeretrendszerek sem, amelyek a mindennapi tájékozódáshoz szükségesek. Érzékelésük gyakran korlátozott és pontatlan, ezáltal az érzetek nem, vagy csak lassan integrálódnak komplex egésszé: észleletekké. A környezetben lévő tárgyakból a fogás-elengedés akadályozottsága, finommanipulációs problémák, érzészavarok, érzéskiesések miatt hiányos és hibás tapintásos tapasztalati bázis alakul ki. A különböző észlelési csatornák fejletlensége, hibás működése az interszenzoros folyamatok működési zavaraihoz vezetnek. A mozgássérült gyermekek saját testüket, testrészeiket, illetve azok funkcióit tapasztalatok hiányában csak részben ismerik, testsémájuk kialakulatlan. A diszfunkciós gyermekeket a környezetükkel való kommunikációban, tapasztalataik feldolgozásában, ismereteik rendszerezésében a társuló beszédzavarok is hátrányosan befolyásolják. A mozgássérült gyermekek figyelme kis koncentrációjú, rövid idejű, hullámzó, gyakran megtapad, nehezen irányítható.

Tapasztalatszerzés során a gondolkodási folyamatok lassúbbak, az elemi analízis-szintézis, a logikai gondolkodás, az összefüggések felismerése, az időben-térben való tájékozódás, a bevésés-felidézés képessége zavart szenved.

8. 2. 1. A környezet megismerése

Célunk:

A gyermek az aktivitása és az érdeklődése során tapasztalatokat szerezzen a szűkebb és a tágabb természeti – emberi - tárgyi környezet formai, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonya alakuljon ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, tanulja azok védelmét, az értékek megőrzését. A természethez és a szűkebb lakókörnyezethez való pozitív érzelmi viszonyuk megalapozása, a néphagyományok, a családi és tárgyi kultúra, valamint a természet értékeinek felfedeztetése.

A valóság objektív megismertetése, megfigyelése: természeti és társadalmi környezetről megfelelő tájékozottsági szint kialakítása, az egyéni képességek figyelembe vételével, és a környezettel kapcsolódó pozitív viszonyulás kialakítása. Önmaguk, testük megismerése, testsémájuk kialakítása, fejlesztése. Megfigyelési-felfedeztetési lehetőségek biztosítása a természeti és társadalmi környezetben egyaránt.

A gyermekek kíváncsiságának, érdeklődésének, figyelmének felkeltése és fenntartása.

A tanult megoldásmódok alkalmazásával minél pontosabb motoros megtapasztalással lehetőség biztosítása a környezet pontos észlelésére, észlelési csatornák összekapcsolása nyelvi és motoros tevékenységekkel.

Feladatok:

A konduktor és a konduktor-óvodapedagógus feladata, hogy tegye lehetővé a gyermek számára a környezet tevékeny megismerését. Biztosítson elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakítására.

A környezeti nevelés segítse elő a gyermek önálló véleményalkotását, döntési képességeinek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, ismertesse meg a gyermeket a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok és néphagyományok, szokások, a családi és a tárgyi kultúra értékeit, így megtanulják ezek szeretetét, védelmét is.

A környezetismereti foglalkozások színtere általában a csoportszoba, de számos lehetőséget nyújtunk gyermekeinknek, hogy a környezetüket a maga természetes közegében is megismerhessék, illetve különböző intézmények látogatása során ismereteiket tovább bővíthessék. Az évszakok témakörének feldolgozása mindig szabadtéri foglalkozással kezdődik, amelyhez megfelelő helyszínt biztosít az intézet tágas udvara. Itt a gyermekek

megfigyelhetik a természet változásait, az évszakok jellemzőit, alkalmuk nyílik kertészkedésre és játékokra is a szabad levegőn.

Csoportjaink évente szerveznek tanulmányi kirándulást, amelynek helyét és idejét a konduktorok választhatják meg, figyelembe véve a csoport összetételét, életkorát, kívánságait, illetve az éppen feldolgozás alatt álló óvodai program témáját.

A csoportok bizonyos feltételek megléte esetén több napos tanulmányi kirándulást is szervezhetnek, amelynek helyszínei alkalmasak a tanult megoldásmódok kreatív alkalmazására és rendkívüli élményszerzésre.

A konduktorok, konduktor- óvodapedagógusok fél évre előre tervezik a nevelési programot, amely alapján megvalósulnak a foglalkozások.

A környezet megismerésére irányuló témakörök, melyek köré épülnek az egyes hetekre vonatkozó óvodai tartalmak:

Természeti témakörök: évszakok, gyümölcsök, zöldségek, erdei/ állatkerti/ háztáji állatok, világűr, természetvédelem, anyagok tulajdonságai

Társadalmi témakörök: az óvoda, és környéke, család, testünk, közlekedés, napszakok, foglalkozások, más tájakon élő emberek, hagyományörzés, ünnepek

Jeles napok az óvodában:

- Állatok világnapja: Október 04.
- Márton nap: November 11.
- Víz világnapja: Március 22.
- Föld napja: Április 22.
- Madarak és fák napja: Május 10.

További feladatunk:

- Az élményszerűség, a megismerés élményének biztosítása tevékenykedtetés során.
- A szerzett tapasztalatok rendszerezése, összefüggések megláttatása.
- A fenntartható fejlődés érdekében helyezzen hangsúlyt a környezettudatos magatartásformálás alapozására, alakítására.
- A környezetvédelem és környezettudatos magatartás beépítése: a természet szeretetének kialakítása, természet védelmének megalapozása, a természet változásának folyamatos követése, bemutatása.

- A konduktor, konduktor-óvodapedagógus feladata, hogy környezettudatos magatartást mutasson a gyermekeknek.

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Tudja személyi adatait /lakcím, név, szülők neve, testvérek neve/
- Megnevezi és megmutatja saját testrészeit, érzékszerveit.
- Adott szempont alapján csoportosítja az élőlényeket
- Ismer néhány növény és állatgondozási műveletet.
- Ismer néhány természetvédelemmel kapcsolatos tevékenységet.
- Alakulóban van környezettudatos életvitele.
- Tudja az évszakok nevét, jellemzőit, a napok nevét, sorrendjét, a napszakokat.

8. 2. 2. Matematikai tartalmú tapasztalatok, ismeretek

Az idegrendszeri károsodás következményei, a társ- és egyéb diszfunkciók a matematikai gondolkodásban is éreztetik akadályoztató hatásukat.

További zavaró faktor lehet:

- a csökkent értelmi flexibilitás,
- a perszeveráció,
- a fixáció,
- a szituációhoz kötött cselekvés, amely nagymértékben gátolja a gondolkodási folyamatok fejlődését, alakulását.

A kialakulatlan, vagy működésében akadályozott készségek, képességek korrekcióját, kompenzációját, fejlesztését már óvodáskorban célirányosan és tudatosan kell irányítani, befolyásolni.

Célunk:

A matematikai nevelés célja, hogy a gyermekek játékos formában felfedezzék, megtapasztalják a körülvevő világ mennyiségi, formai, kiterjedésbeli összefüggéseit.

Feladatok:

A konduktor feladata, hogy olyan eszközöket és tevékenységeket biztosítson, ami felkelti a gyermekek érdeklődését, ezáltal természetes élethelyzetekben tesszük lehetővé számukra a

matematikai tapasztalatok és ismeretek megszerzését. A matematika foglalkozásokon, vagy kötetlen kezdeményezéseken minden esetben a gyermekek ötleteire, igényeire, aktuális élményeire támaszkodunk. A matematikai képességek fejlesztését játékosan, játékba építve valósítjuk meg.

A matematikai foglalkozások komplex módon kapcsolódnak a környezetismerethez, illetve a napirend bármely foglalkozásához (konduktív programok), illetve a szabad játéklehetőségeket, spontán szituációkat használjuk fel a matematikai tapasztalatok közvetítésére, megszerzésére. A csoportszobákban elhelyezett játékok, eszközök, tárgyak kiválóan alkalmasak az azonosságok, különbségek felismertetésére, sorba rendezésére, matematikai műveletek elvégzésére. A matematikai tapasztalatokat bármely tevékenységben bővíteni lehet, ehhez nyújtanak jó lehetőségeket az ún. didaktikai (didaktikus) játékok, amelyek a konduktív programokba is eredményesen beépíthetőek.

Tevékenykedés közben a megismerő képességek (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezés, tapasztalás, megértés, problémalátás, problémamegoldás) fejlesztése szinte észrevétlenül megvalósítható. Játék és szabadidőben folyamatosan létrejöhetnek olyan szituációk, melyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére akkor, ha a konduktor képes az adódó lehetőségek felismerésére és kihasználására.

A matematikai tevékenységek végzése, a folyamatos cselekedtetése rengeteg olyan szituációt hoz felszínre, ahol természetes környezetben folyhat a matematikai tapasztalatok szerzése. A perceptuális, a motoros, a verbális és a szociális tevékenységek aktív átélése együttesen nyújt lehetőséget a matematikai ismeretek és összefüggések megláttatására.

A matematikai nevelés központi eleme a problémászerűség, a gondolkodtató és folyamatos szemléltetésre, cselekedtetésre épülő problémahelyzetek megteremtése, hiszen ez által válik irányíthatóvá a mozgássérült gyermekek önálló, felfedező tevékenysége, illetve annak logikai tartalma, amely indítékhiány miatt gyakran önmagától nem is indul be.

A problémamegoldásba ágyazódó cselekedtetés biztosítja:

- az alkotó (gondolkodtató) felfedezést a matematikai ismeretszerzésben,
- hogy az adott matematikai probléma megoldását szolgáló tevékenységet a gyermek belső intellektusa, érdeklődése, kíváncsisága motiválja,
- a tartós, aktív figyelem kialakítását.

A legtöbb problémaszituációra épülő műveleti cselekvés éppen a matematikai foglalkozásokon valósítható meg, ilyen a soralkotás, a bontás, a több-kevesebb-ugyanannyi megállapítása, a téri

és síkbeli tulajdonságok összehasonlítása, stb. E folyamatok közben - míg tárgyakkal, eszközökkel közvetlenül manipulálnak - összefüggéseket fedezhetnek fel, ítéleteket alkothatnak, viszonyításokat határozhatnak meg, amely műveletek mind a gondolkodás fejlődését alapozzák meg, illetve segítik.

A cselekvéses szintű, problémahelyzetekre épülő matematikai gondolkodás kialakításában, kialakulásában fontos a megfelelő szintű (differenciált) rávezetés - az eltérő értelmi képességek miatt-, amelyet a gyermekek egyéni képességeihez kell igazítani. A rávezetés módja akkor megfelelő (akkor kelt fel érdeklődést, kíváncsiságot), ha problémahelyzetre épül és feltétlenül cselekvésközpontú, valamint mindig gondolkodtató hatású. A „cselekvésközpontú” matematikai nevelés alapja, hogy a foglalkozásokon felhasznált eszközök és feladatlapok alkalmazása, azok mérete, nagysága, alkalmazhatósága feleljen meg a gyermekek egyéni teljesítőképességének.

A matematikai nevelést az óvodában kötetlen szervezeti keretek (frontális, mikrocsoportos, páros, individualizált) között valósítjuk meg a célirányos fejlesztés, illetve korrekció, kompenzáció érdekében.

További feladatunk:

- A gyermekek matematikai érdeklődésének felkeltése
- Az elemi ok-okozati összefüggések felismertetése, megtapasztalása
- Pozitív viszony kialakítása a problémahelyzetek megoldásához
- A logikus gondolkodás megalapozása és a gondolkodási folyamatok célirányos fejlesztése
- Az észlelés pontosítása
- A figyelem, az emlékezet fejlesztése
- A tanulási képességeket meghatározó struktúrák célirányos fejlesztése
- A gazdag tapasztalatszerzés biztosítása
- A hiányosan működő képességek korrekciója

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

Számfogalom:

- Elvétellel, hozzáadással, halmazokat egyenlővé tesz, kölcsönösen egyértelmű megfeleltetéssel halmaz számosságát megállapítja
- Számosságot összkép alapján megállapít
- Tízes átlépéssel számlál mechanikusan
- Sorszámneveket pontosan használja

Kiterjedések:

- Eszközzel mér, összemér, érti, hogy a mérőeszköz befolyásolja a kapott eredményt
- Kisebb/ nagyobb, több/ kevesebb, rövidebb/ hosszabb, szelésesebb/ keskenyebb fogalmakat, helyesen használja

Geometria:

- Tájékozódik a térben, síkban
- Pontosán használja a háromszög, kör, négyzet, téglalap, gömb, kocka, téglatest kifejezéseket
- Pontosán másol 4 - 5 elemű síkbeli/ térbeli építményeket

8. 3. A verselés, mesélés, bábozás, dramatizálás

A CP-vel élő gyermekeknél a vers-, mesemondást, dramatizálást, bábozást a nyelvi kifejezés sérülése és a beszéd megértésének zavara nagymértékben nehezíti, hátráltatja. Ezeket a problémákat mindenképpen figyelembe kell venni a módszerek megválasztásakor és alkalmazásakor.

A mese életkorilag megfelel az óvodás gyermek szemléletmódjának és világgképének. Visszaigazolja a kisgyermek szorongásait, s egyben feloldást és megoldást kínál. A tárgyi világot is megelevenítő, átlékesítő szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világgképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre. A mese – képi és konkrét formában – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

Az óvodáskorú gyermekek fogékonyak az esztétikumra, ezt a vershez és a meséhez való viszonyuk is mutatja. A szeretet, a jóság, a gyűlölet, a nagyravágyás, a szerénység, az

összefogás, a részvét elvont fogalmait, az emberi érzések tükrében, konkrét belső képi formában ismerik meg a gyermekek az irodalmi nevelés eszközein keresztül.

Az óvodába lépő 2,5-4 éves gyermekek első irodalmi élményei a mondókákhoz, ölbeli játékokhoz kapcsolódnak.

A népi mondókákhoz tartozó mozdulatok, játékos utánzó mozgások nagy örömet jelentenek a gyermekeknek. Az ismétlések alkalmával újra és újra átélik a kellemes élményeket. Az egyszerű állatmeséken keresztül jutnak el a gyermekek odáig, hogy képesek lesznek figyelmesen végighallgatni és megérteni a mesét. A többszöri ismétlés hatására élvezői és szereplői lesznek a mese dramatikus feldolgozásának. A konduktor gyakran talál ki és mutat be rövid, ötletes párbeszédre épülő bábjeleneteket, fokozatosan eljuttatva a gyermekeket a többszereplős, hosszabb történetekhez, meséket bemutató előadáshoz.

A meséhez, vershez, dramatikus játékhoz csak annyi kelléket kell használni, ami elindítja a gyermekek képzeletvilágát. A felhasznált eszköz ne kösse meg a gyermekek fantáziáját.

Az óvodás gyermekek napi életében minél több alkalmat meg kell ragadni a mondókák, kiolvasók ismétlésére. Lehetőséget kell biztosítani, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, hogy a gyermekek maguk is próbáljanak meg kitalálni meséket, válasszanak kedvenc mesefigurát maguknak.

A mese, a vers az óvodai élet mindennapjaihoz tartozik. A mesesarokban történő elhelyezkedés már hangulatot teremt a meséléshez, a gyermekek már tudják és várják, hogy mesélés következik. Az új mesét egy héten keresztül többször ismétljük, így a következő héten alkalmuk adódik a gyermekeknek a bábozásra, dramatizálásra.

A gyermekek nyelvi képességének, fejlesztésének egyik leghatásosabb eszköze a mese, a vers, a bábozás és a dramatizálás. Ezeken keresztül a gyermekek elsajátítják a helyes ejtést, a tiszta beszédhallást és a nyelvtanilag helyes beszédet. A népi mondókák, nyelvtörők alkalmasak, hogy a gyermekek gyakorolják a magán- és mássalhangzók helyes ejtését, megfelelő artikulációját.

Az új meséken, verseken keresztül bővül szókincsük, gazdagodnak fogalmaik. Az önálló bábozás, dramatizálás során fejlődik szóbeli kifejezőképességük. A dramatikus játékok alkalmat adnak párbeszédre és önálló versmondásra is.

Az irodalmi tevékenységek lehetőséget adnak a beszéd megindítására, beszédkedv fokozására, beszédfantázia és szókincs bővítésére, a képzelet fejlesztésére, képszerű látásmód kialakítására

és fejlesztésére. A helyes ejtés, a beszédautomatizmus, a tiszta beszédhallás kialakulásához hozzájárulnak, az ismételt népi mondókák, gyermekversek. Az utánzásra készítő példaértékű pedagógusi bemutatás, és a gyermekek irodalmi tevékenykedtetése eredményezi a szókincs bővülését, a kifejezőkészség fejlődését, és a nyelvtanilag helyes beszédet. A változatos irodalmi élmények közvetítésével bővülnek a gyermekek ismeretei, fejlődik empátiás készségük, formálódik erkölcsi beállítódásuk.

A gyermek saját vers- és mesealkotása, annak mozgással és/vagy ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja.

Az irodalmi tevékenységek (vers, mese, dramatizálás, bábjáték) minden korcsoportban kötetlen foglalkozás keretében megjelennek a gyermekek napirendjében.

Ezen kívül főleg a mondókák, kiszámolók, versek mondogatása és ritmikus mozgással történő összekötése, a különböző mozgásfejlesztő feladatsorokban, illetve a feladatsorokhoz, óvodai foglalkozásokhoz kapcsolódó motivációkba beépítve van jelen.

A napirend egymást követő programjai közötti időszakokban, játékidőben, csendes pihenő vagy bentlakó csoportok esetében az esti lefekvés idején is teremtünk lehetőséget 1-1 mese vagy vers meghallgatására, film vetítésére.

A kötetlen foglalkozások során a téma és tartalom megválasztása mellett az eszközökre is gondos figyelmet fordítunk. A nagyméretű, színes meseillusztrációk, mesekönyvek, applikációs képek, bábok, hangkazetták, filmek felkeltik a gyermek érdeklődését, figyelmüket hosszabb időre is képesek lekötöni.

A hagyományok, ünnepek, mint pl. Márton nap, Mikulás-várás, Advent, Karácsony, Farsang, Kiszézés, Március 15. Húsvét, Anyák napja, Gyermeknap, Évzáró/ Ballagás a programba beépülnek. A gyermekek versekkel, énekekkel, mesékkel, bábjátékkal, dramatikus játékokkal készülnek az eseményekre.

Célunk:

A mese és a vers varázslatos világán keresztül a gyermekek érzelmi, erkölcsi, értelmi fejlődésének elősegítése. Élménynyújtás, az irodalmi érdeklődés felkeltése, az anyanyelv szépségének kifejező erejének megismerése, biztonságos önkifejezés megalapozása.

Feladatok:

Verselés, mesélés, bábozás, dramatizálás biztosítása az egyéni differenciálódás: felzárkóztatás, tehetséggondozás – figyelembevételével. Az irodalmi alkotások által a gyermek szemléletmódjának, világképének alakítása. A gyermek önkifejezését biztosítjuk a saját mese, vers alkotására ösztönzés által.

A bábozás és dramatizálás sokrétű előkészítő munkát igényel a konduktorok és gyermekek részéről egyaránt. Törekszünk a gyermekekkel közösen történő jelmezek, díszletek, bábok készítésére, ezáltal is elősegítve kreativitásuk, fantáziájuk, kezűgyességük fejlődését. A bábozás és dramatizálás tevékenységébe a már tanult mozgásformákat és megoldási módokat is szervesen beépítjük, alkalmazzatjuk.

Feladatunk a gyermek életkorának megfelelő igényes irodalmi anyag összeállítása, a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művekből egyaránt.

A tartalmak megválasztásának szempontjai:

A vers, mese tartalma, 3-4 éves korosztály

Dallamos népi mondókákat választunk, mert ebben még elválaszthatatlanul együtt van az énekes, mozgásos játék és vers. A kiscsoportos gyermekek érdeklődését felkelti a ritmus, a ritmikusság, a szózenge, a „szavakkal való játék”. Ennek megfelelően az irodalmi nevelés leg hatásosabb eszközei a népi mondókák, a hangutánzó mondókák, mondóka mesék, nyelvgyakorló, nyelvtörő, sebes mondókák, halandzsza szövegű kiszámolók. Kedvelik a ritmus és mozgás összekapcsolását, amelyet egyszemélyes mondókák (naphívogatók, esőüldözők, állathívogatók, állatúzó), a gyermekek testi ügyesedését szolgáló mondókák, versek (altatók, hintáztatók, lovagoltatók) mondogatásával el is játszhatják. Szeretik a róluk, vagy hasonló korú gyermekekről kitalált történeteket, az állandóságot hordozó láncmeséket, elbeszéléseket, a novellisztikus – realiztikus meséket – amelyeknek tartalma rövid, világos, szerkezete egyszerű, nyelve lendületes és képszerű.

A vers, mese tartalma, 4-5 éves korosztály

A középső csoportos gyermekek kedvelik a költői alkotások hangzásbeli játékát, zeneiségét, de már érdeklődéssel fordulnak a vers témájára, a költői képek iránt, főleg ha az hangzásbeli élvezettel párosul. Szívesen hallgatják a verses meséket, műköltészeti alkotásokat, vidám, groteszk verseket. A valóságot már el tudják választani a mesétől, kedvelik a többfázisú

cselekményeket, így előnyben részesítik a tündérmeséket, tréfás hangulatú verseket, novellisztikus - realiztikus meséket. A mondókák ebben a korban már tartalmasabbak, fonetikailag nehezebbek, így előtérbe kerülnek a felelgetős mondókák, fiktív és halandzsa szövegű kiolvasók.

A vers, mese tartalma, 5-6-7 éves korosztály

Az ebbe a korcsoportba tartozó gyermekek figyelme már tartósabb, érdeklődési körük tágabb, a mesei kettőstudat kialakult. A gyerekek számára cselekményesebb népmeséket, műmeséket választunk. Ezek a mesék a párbeszédekkel és a jellemek színes ábrázolásával a szövegrészletek ismétlődésével örömet, esztétikai és erkölcsi élményt nyújtanak. Az ismétlések, dramatikus játékok, a bábozás lehetőséget adnak az élmény újra átélésére, önálló fantáziájuk megnyilvánulására.

További feladatunk:

- Tájékoztatjuk a szülőket az életkornak megfelelő irodalmi anyag megválasztásának szempontjairól
- A csoportszobán belül, a gyermekek számára elérhető helyen tartjuk a képeskönyveket, leporellókat, így a gyermekek bármikor kérhetik ezek olvasását, vagy érdeklődésüket kielégíthetik ezek nézegetésével

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A gyermekek az ismert versek, mondókák, mesék ismétlését igényeljük, maguk is mondjanak mesét, a folytatásos mesék, verses mesék és meseregény szálait össze tudják kötni, mesehőseikkel azonosuljanak, játékaikban utánozzák viselkedésüket, jelenítsék meg tetteiket
- A gyermek részt vesz/ kezdeményezi ismert mesemotívumok bábozását, dramatizálását, rajzolását
- Képes 8- 10 mondóka, évszakokhoz kapcsolódó vers pontos reprodukálásra
- Megjegyzi egyes mesék legfontosabb szereplőit, cselekményvázát, jellegzetes mondatait
- A mesékben, elképzeléseikben elhangzottokról beszélgetnek, ezek témája játékaikban is megjelenik
- A könyvek állagát óvják

8. 4. Az ének-zene, énekes játék, gyermektánc

CP-vel élő gyermekeknél olyan társdiszfunkciók is kialakulhatnak, amelyeket mindenképpen figyelembe kell vennünk a mozgássérült gyermekek zenei nevelése során. Ezek közül a két alapvető és tipikus probléma a levegővételi, légzési probléma, valamint a beszédszervek érintettsége, és ennek okán különböző artikulációs problémák fordulnak elő, (hangadási nehézségek, a zenei hangadás zavarai). Ezeket a problémákat javítanunk és fejleszteniük kell a konduktív-program minden szakaszában, ahhoz hogy az ének-zene foglalkozásokon végzendő tevékenységek eredményesek legyenek.

Célunk:

A zenei nevelés célja a jó zenei ízlés, a zeneszeretet, helyes éneklési szokások kialakítása; helyes testtartás, rekeszlégzés, aktív artikulálás tanítása, a ritmusérzék és a hallás fejlesztése.

A zene, a zenélés, az éneklés által a feszültség oldása, koncentráció fejlesztése, szociális élmény átélése, önbizalom fejlesztése.

Célunk az éneklés által a helyes légzéstechnika elsajátítása, az artikuláció fejlesztése, az akaratlagos hangadásra készítés.

Az ének, az énekes játék kiemelkedő célja a konduktív óvodában, hogy a gyermeket motiválja a konduktív feladatsorok megoldásakor, valamint megadja a helyes ritmust a mozgásos folyamatokhoz. Az éneklés segíti az artikulációt, a helyes légzés fejlődését.

Óvodánkban a zenei nevelés szorosan összekapcsolódik a hagyományőrzéssel: néptáncsoportjaink heti rendszerességgel, szabadon választható formában várják az érdeklődő gyermekeket mozgásállapottól függetlenül. A foglalkozásokon a gyermekek egyéni sajátosságait figyelembe véve, differenciált módokon vesznek részt a magyar népi játékokban, tánclépések tanulásában.

Feladatok:

A zene megszerettetése, szép, tiszta éneklésre szoktatás az énekes játékokon keresztül, zenei ízlésformálás. A gyermekek zenei hallásának, ritmusérzékének, zenei emlékezetének fejlesztése, zenei alkotókedvük ösztönzése. Esztétikai fogékonyságuk formálása az igényes zenei alkotások hallgatásával.

Feladatunk a gyermek életkorának megfelelő igényes irodalmi anyag összeállítása, a népi, a klasszikus és a kortárs irodalmi művekből egyaránt.

A tartalomválasztás szempontjai:

Az ének, zene, énekes játék tartalma, 3-4 éves korosztály

- Kiscsoportban olyan dalanyagot kell választanunk, amelynek hangterjedelme 3 - 5 hang.
- 5-6 mondókát, 10-14 dalt ajánlott ismerniük.
- A magas-mély relációt oktávon belül, térben mutatva tanulják.
- Halk hangos felismertetése beszéden, éneken, zörejen keresztül történik.
- Tudják megkülönböztetni 2-3 élesen eltérő zörejhangerszer hangszínét.
- A ritmusérzék fejlesztésénél érezzék az egyenletes lüktetést.
- A hangszerek közül ismerjék a dob használatát.

Az ének, zene, énekes játék tartalma, 4 -5 éves korosztály

- A tanulandó dalanyag hangterjedelme 3-6 hang. Tudjanak a konduktor irányításával önállóan és együtt énekelni, törekedve a tiszta hangon történő éneklésre.
- Ismerjenek 4-5 mondókát, 15-23 dalt.
- A magas-mély relációt oktáv és kvint távolságban-térben is tudják megmutatni.
- Legyenek képesek a halk, hangos felismerésére.
- Lehetőség szerint tudjanak így énekelni, beszélni, tapsolni.
- Ismerjék fel a tanult dalokat dúdolásról, hangszerről.
- Hangszín felismerésnél finomabb zörejek és egymás hangjának felismerésére legyenek képesek, tudjanak néhány percig figyelni éneklésre, hangszerjátékra.
- Segítséggel képesek legyenek a dalok, mondókák ritmusának kiemelésére.
- Ismerjék fel a tempóváltást beszédben, éneken.
- Tanulják a kettes lüktetést, változatos mozdulatokkal legyenek képesek használni az ütő hangszereket önállóan, illetve segítséggel (dob, háromszög).

Az ének, zene, énekes játék tartalma, 5-6-7 éves korosztály

- Hangterjedelem 3-6 hang. Csoportosan és egyénileg önálló indítással, tisztán, megfelelő magasságban és tempóban énekeljenek. Tanuljanak dallam és ritmusmotívumot visszaadni.
- 3-4 mondóka és 20-26 dal ismerete.
- Magas-mély reláció 3 fokozatban-térben. A halk-hangos, gyors-lassú fogalom párok tisztázása és együtt gyakorlása. Ismerjék fel dallamot kezdő vagy belső motívumról.

- Dallambújtatás rövidebb és hosszabb egységekkel.
- Zörej és zenei hangok, egymás hangjának, felismerése kis különbséggel.
- Hosszabb - énekelt, vagy hangszeren előadott- dal figyelmes hallgatása.
- Ritmusfejlesztésnél, egyenletes lüktetés és dallamritmus különbsége, kapcsolata.
- Dalritmus kiemelése, dallamfelismerés ritmusról.
- Ritmusmotívumok visszatapsolása.
- Ütőhangszerek közül a dob, zenei háromszög, cintányér egyéni használata változatosan (szükség szerint segítséggel.)

Zenehallgatás

Az óvodai zenei nevelés egyik alapvető feladata, hogy rászoktassuk a 3 - 7 éves gyermekeket értelmi és érzelmi fejlettségének megfelelően néhány perces zeneművek figyelmes meghallgatására. A zenehallgatási anyag megválasztásánál az óvodapedagógus vegye figyelembe a nemzetiségi, etnikai kisebbségi nevelés esetében a gyermekek hovatartozását is.

További feladatunk:

- A zenei ízlés, zenei anyanyelv megalapozása. Ezek fejlesztése a népi gyermekjátékok segítségével történhet.
- A hangszín felismerésére, hangszínérzék fejlesztésére használhatjuk a tárgyak által keltett zörejhangokat, ritmushangszereket, dallamhangszerek hangjait.
- A dinamikai különbségek megismerése, gyakorlása finomítja a gyermek hallását, kifejezőképességét, tartalmasabbá teszi a zenei befogadó tevékenységet.
- A ritmusfejlesztésben nagyon fontos az egyenletes lüktetés megéreztetése. A lüktetés folytonosságát éneklés közben a játékos mozgás erősíti meg.
- A dalritmus és mondókaritmus tanítása

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Dalokat felismernek kezdő, belső, záró motívumról, lalázásról, dúdolásról, hangszeres játékról
- Az óvónővel együtt megfelelő hangmagasságban énekelnek
- Felismerik és megnevezik, reprodukálnak a zenei fogalom párokat (gyors-lassú tempó, halk- hangos hangerő, magas- mély hangszín)
- Képesek éneklésüket egyenletes lüktetéssel kísérni saját testtel (tapsolás, dobbantás), hangszeren

- Érzik az egyenletes lüktetés és a ritmus közti különbséget
- Egyes dalok ritmusát pontosan kivitelezik saját testtel, hangszerrel
- Képesek adott szabálynak megfelelően körjátékokat játszani, akár a gyermekek sajátosságait figyelembe vevő, adaptált szabályokkal

8. 5. A vizuális nevelés: rajzolás, festés, mintázás, kézimunka, barkácsolás

A CP-vel élő gyermekek, a percepció zavarai miatt, mindent lassabban végeznek el, mivel a különböző jellegű tevékenységeknek az észlelés elengedhetetlen feltétele. Probléma jelentkezhet a külvilág észlelésében, de sérült lehet önmaga észlelése is, amely miatt a testséma sem megfelelő. Az izomtónus kóros elváltozása negatív irányban befolyásolja a képi kifejezés lehetőségét. A mozgássérült gyermekeknél fontos, hogy megtaláljuk a kényelmes, biztonságos, helyes ülést, amelyben ellazulva tud alkotni.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül.

Célunk:

Az ábrázolás különböző fajtái által gyermekeink sokoldalú személyiségfejlesztése. Igény kialakítása az kreatív önkifejezésre. A gyermekek tér-forma és szín képzeletének gazdagítása. Az esztétikai fogékonyság, szép iránti nyitottság megalapozása. A konduktor és az óvodapedagógus az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán biztosítson teret, lehetőséget. Maga a tevékenység és ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, az önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására és az esztétikai élmények befogadására.

Feladatok:

A konduktor és a konduktor-óvodapedagógus feladata megismertetni a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás, barkácsolás és kézi munka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A konduktor támogassa a gyermekeket a spontán ábrázolási tevékenységekben a csoportszoba kialakításával is. Adjon lehetőséget számukra, hogy könnyen hozzáférjenek az ábrázolási eszközökhöz.

Biztosítsa az alkotás örömeinek megtapasztalását, mely során fejlődik a gyermek önkifejezése, képzelete, kez ügyessége, szem-kéz koordinációja.

A foglalkozásokat a csoport keretein belül a teremben szervezzük, általában asztalnál ülve. Alkalmanként a mozgó óvodai foglalkozásokon álló vagy térdelő helyzetben is végezhetnek vizuális tevékenységet a gyermekek. A vizuális tevékenység témáját a konduktor előre megtervezi, amely alkalmas az érdeklődés felkeltésére. A technika és a felhasználandó eszközök megválasztásakor nagy hangsúlyt kap a gyermekek mozgásbeli és értelmi állapota. Általános szempont azonban, hogy a felhasznált eszközök jól megfoghatóak, masszívak, jól láthatóak, szükség szerint nagyméretűek legyenek.

Speciális eszközeink: nagyméretű, leragasztott papír, megvastagított papír, vastag rajzeszköz, marokra fogható zsírkréta, ceruzavastagító tok, marok olló, fűzéshez hurkapálca, műanyag, vastag tű, nagyméretű gyöngy, fűzőtábla, festőhenger, szivacs-kocka, dönthető rajztábla.

Ábrázolás közben a gyermekek olyan képességek birtokába jutnak, amelyek az írás előkészítésében is rendkívül fontosak, így az életkor előrehaladásával az ábrázolási programok kiegészülnek a grafomotoros fejlesztés elemeivel.

A tartalomválasztás szempontjai:

A rajzolás, mintázás, kézimunka tartalma, 3-4 éves korosztály

- A gyermekek firkálgassanak, rajzolgassanak, zsírkrétával, ceruzával, gyurkáljanak gyurmát, agyagot. Tevékenységük során ismerkedjenek az anyagok, eszközök tulajdonságával, helyes kezelésével.
- Kézzel, szivaccsal, ecsettel mázoljanak nagyobb felületeket, ujjal és ecsetnyomokkal fessenek kedvük szerint.

A rajzolás, mintázás, kézimunka tartalma, 5-6 éves korosztály

- A gyermekek rajzoljanak, fessenek, mintázzanak emlékezet után, közvetlen megfigyelés és elképzelés alapján. Készítsenek díszítő munkákat, kézimunkákat tépéssel, nyírással, hajtogatással, ragasztással.

A rajzolás, mintázás, kézimunka tartalma, 5-6-7 éves korosztály

- A gyermekek rajzoljanak, fessenek, mintázzanak emlékezet után, személyes élményük, és közvetlen megfigyelésük alapján járműveket, természeti tájakat, otthoni környezetet, személyeket, eseményeket.
- Rajzoljanak, fessenek, mintázzanak elképzelés alapján tárgyakat, meseszereplőket, meserészleteket, elképzelt helyzeteket, eseményeket, személyeket.
- Készítsenek díszítő munkákat az ismert formaelemek alkalmazásával, megfigyelt motívumokkal.
- Készítsenek kézimunkát papírtépéssel, nyírással, hajtogatással, ragasztással, összeillesztéssel, varrással, fűzéssel, vegyes anyagokból, termésekből, ágakból, kavicsokból.

Továbbá feladatunk:

- Feladatunk, hogy az átlagosnál jobb vagy kimagaslóan jó képességű gyermekeket felfedezzük. Számukra olyan tevékenységeket, változatos eszközöket biztosítunk, amelyekkel képességeik tovább fejlődhetnek
- Az elkészült gyermekmunkákat az óvodánkban folyamatosan kiállítjuk, melynek nézegetése minden gyermek számára ösztönzően hat.
- Folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket a gyermek aktuális fejlettségi szintjéről, tanácsokat adunk az otthoni alkalmazás, fejlesztés lehetőségeire

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- Tekintetükkel követik manipulációját
- Kialakul megfelelő ceruzafogásuk, a ceruza vezetésének nyomatéka normál
- Előrajzolt minta színezése, festése esetén a körvonalon belül maradnak
- Kombinálják a technikákat, alkotásaik változatosak
- Kísérleteznek a valóság kreatív megjelenítésére
- Alkotásaik esztétikusak, tiszták, törekszenek a precizitásra
- Az alkotás hosszabb időre leköti figyelmüket

8. 6. A munka jellegű tevékenységek

A játék és a cselekvő tapasztalás mellett a munka, és a munka jellegű tevékenységeknek jut fontos szerep az óvodás gyermek személyiségfejlődésében. Az életre való felkészítés nem nélkülözheti a munkatevékenység lehetőségeinek kiaknázását. A munkavégzés a szerepjátékhoz hasonlóan örömet okoz az óvodás számára. Ugyanakkor abban különbözik a játéktól, hogy a gyermek tudatában van annak, hogy az általa végzett tevékenység fontos, „komolyan veszi” a munkát. Valódi örömet akkor jelent számára a munka, ha megélheti a nehézségét, felhasználja ismereteit, erejét, és eléri a tevékenységgel a célját.

A munkatevékenység fejlesztő hatását nem vonhatjuk kétségbe. Az értékteremtő munka pedagógiai funkciója nem a szakismeretek gyakoroltatása, hanem a gyermek értékteremtő együttműködési képességeinek fejlesztése. Éppen ez az a terület, ahol az erőfeszítés és az eredmény kapcsolata közvetlenül érzékelhető, belátható, átélhető a gyermek számára. Ez a folytonos visszajelzés a legnagyobb motiváló erő, ösztönző, megerősítő tényező.

A gyermek önkéntességét, nyitottságát, megismerési vágyát, aktivitását, érdeklődését tudatosan igyekszünk felhasználni nevelési céljaink megvalósítása érdekében. A gyermek éppúgy élvez a munkatevékenységeket, mint a játékot, ha tiltásokkal vagy túl nehéz feladatokkal nem szegjük kedvét. A munka az életre való felkészítést, a társadalmi gyakorlat megismerését éppúgy szolgálja, mint a személyiség fejlesztését, és ha mindez pozitív élmények átélésének forrása lehet, akkor a gyermekek szívvel, lélekkel fogják végezni.

Az óvodába kerüléskor a gyermek rögtön egy szokásrendszerrel találkozik, amelynek elemeit először megismeri, majd azok folyamatosan beépülnek a napirendjébe, illetve a saját szokásrendszerébe. Ezzel párhuzamosan megjelennek az első munka jellegű tevékenységek, amelyeket megismernek, gyakorolnak (pl.: játékok, ceruzák, mesekönyvek elpakolása, stb.), később pedig rutinosan megoldanak. Emellett fontos egyéb olyan munkalehetőségek biztosítása, amelyek a gyermekek számára elfogadhatók, az adott életkorban természetes tevékenységek.

Célunk:

Gyermekeink elsajátítsák azokat a készségeket és jártasságokat, melyek a társas együttélés fenntartását szolgálják.

Feladatok:

A konduktor feladata, hogy differenciált megoldási módok megtervezésével, megfelelő eszközök biztosításával a csoport minden tagját képességének megfelelően vonja be a munkavégzésbe, ezzel is erősítse a közösségi kapcsolatokat, nevelje a gyermekeket saját maguk és mások elismerésére, fejlessze az óvodás gyermek kompetenciáját.

A munkavégzés során biztosítjuk a teljes önállóságot. A munkatevékenység a felkínált lehetőségek közül önállóan választható, és sohasem a gyermekekre kényszerített feladat. Válgjon a csoport számára magától értetődő és természetes dolog, hogy mindenki dolgozik, amikor szükséges és mindenki a kedvének, az egyéniségének és a képességének megfelelő munkát végezhet. Fontos, hogy a munkavégzés folyamatos tevékenység legyen, ami beépül az óvodai mindennapokba.

A játéktevékenységhez hasonlóan a munkavégzés során is különböző fejlődési fázisokat járunk végig a gyermekekkel. Így jutunk el a közös, kezdetben a konduktor tevékenységét utánzó játékelpakolástól a gyermekek önszerveződő munkájáig, amikor már maguk megosztják egymás közt a munka részfeladatait. Feladatunk, hogy a gyermekek megtanuljanak önállóan dönteni, feladataikat egymás között megosztani. A nagyfokú önállóság, a döntési helyzetek, a döntési képességek gyakorlásának lehetőségei együtt szolgálják a gyermekek életre való felkészítését.

A csoport napirendjébe különböző munkafajták épülnek be:

- önkiszolgálás,
- segítségadás társaknak vagy nevelőknek, esetleg egyéb személyeknek,
- csoport érdekében elvégzett munkák,
- környezet-, növény-, állatgondozás.

A munkatevékenységek közös vonásaként azt kell kiemelni, hogy mindez tényleges munkavégzést, azaz tevékenykedtetést jelent. Minden olyan munkát elvégeznek a gyermekek, amihez kedvük van és testi épségük veszélyeztetése nélkül képesek azt megvalósítani. A munka jellegű tevékenységek lehetnek csoportosan, illetve egyénileg végzendők, nevelővel együtt, illetve anélkül. A munka gyakoriságát tekintve lehet állandó, illetve eseti megbízás.

Önkiszolgálás

Az önkiszolgálásnak óvodáskor kezdetétől fogva nagy a jelentősége. A gyermekek magukkal kapcsolatban minden teendőt, testápolást, öltözködést, vetkőzést, étkezést, környezetük rendben tartását, a lehető legkorábbi időtől kezdve próbáljanak önállóan elvégezni.

A diszfunkciós gyermekek közül csak kevesen képesek az önkiszolgálási tevékenységeket életkoruknak megfelelően elvégezni. Az egyéni megoldási módok kidolgozásával minden gyermek bevonható a tevékenységbe, és a tanultak alkalmazásaként szívesen részt is vesz benne. Az önellátás lehetősége, az öltözés, a vetkőzés, az étkezés, az evőeszközök használatának megtanulása, (esztétikus étkezés) szobatisztaság, WC használat, kézmosás, tisztálkodási teendők, az ehhez szükséges eszközök használatának megtanulása (fésülködés, vízcsap kezelése, törülközőhasználat, a ruhaneműk ki- és begombolása, patentolás, cipzár és tépőzár használat, cipőfűzés, ki- és bekötés), motiválja a gyermekeket a tevékenységre.

Segítségadás társaknak, nevelőknek

A csoport életének természetes mozzanata, hogy a nagyobb, illetve ügyesebb gyermekek segítik a kisebb, súlyosabb állapotú társaikat a hétköznapi tevékenységek során. Ez a jelenség fontos a szocializáció folyamatában, erősíti az empátiát, toleranciát alakít ki a csoport tagjai között. A nevelőknek nyújtott segítségadás a magabiztosság, pozitív önértékelés és önbecsülés kialakulását segíti.

A csoport mindennapi életéhez kapcsolódó tevékenységek

Gyermekek által legkedveltebb munka a naposság. Eleinte a szerephez kötődő szimbólumok (pl. a kötény) birtoklási vágya, illetve szereplési vágy lehet a kiindulópontja, majd fokozatosan megtanulják a gyermekek a szükséges tevékenységeket, és később már a valódi munkatevékenység lehetősége, a naposság motiválja a cselekvést. A naposi teendők ellátásánál fontos, hogy minden gyermek sorra kerüljön. A különböző szerepek vállalásánál lényeges hogy a diszfunkció mértékétől függetlenül minden gyermek sikeresen tevékenykedhessen, szerepet tudjon vállalni.

Egyéb munka jellegű tevékenységek a csoportban a játékok rendben tartása, tisztítása, a terem díszítése, rendezés, apró megbízások teljesítése, részvétel a foglalkozások előkészületeiben.

Környezet-, növény-, állatgondozás

A csoportokban található állat és növények gondozása segíti a környező élővilághoz kapcsolódó közvetlen tapasztalatszerzést, felelősségre, a természet szeretetére neveli a gyermekeket.

További feladatunk:

- A napirendben a munkatevékenység rendszeres, folyamatos, a mindennapokba beépített tevékenységként megjelenítése
- A tanultak kreatív alkalmazásának lehetősége, és egyben olyan munkalehetőségek biztosítása
- A megfelelő biztonságot nyújtó csoportlétkör megteremtése
- A konduktor egyéni szükséglethez igazodó segítségnyújtása, folyamatos ellenőrzés, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelése folyamatosan a tevékenység alatt

A fejlődés várható jellemzői óvodáskor végére:

- A munka jellegű tevékenységeket kezdeményezik, önállóan oldják meg, szívesen segítenek társaiknak és a felnőtteknek
- Pontosan, igényesen végzik a naposi munkát
- Tevékenyen közreműködnek a növények és állatok gondozásában, a kertrendezésben
- A munkavégzéshez használt eszközöket óvják, minden alkalommal rendeltetésüknek megfelelően használják

8. 7. A tevékenységben megvalósuló tanulás

Programunk az egész nap folyamán megvalósuló tevékenységbe ágyazott (integrált) tanulást részesíti előnyben. A tanulási folyamatban a játékosság, a tevékenykedésbe épített tapasztalatszerzés a hangsúlyos, ezáltal fejlődnek a gyermek képességei, bővülnek ismeretei.

A gyermekek érdeklődését a konduktor fenntartja, érdeklődésükre építve folyamatosan új tevékenységformákat ajánl, illetve a gyermekek kezdeményezéseit figyelembe véve alakítja az előzetes tervét.

Az óvodás gyermek másik fő tanulási folyamata az utánzásos modellkövetés. A gyermekeket körülvevő felnőttek valamennyi tevékenysége mint a gyermekek számára, ezeket játéktevékenységeik során felhasználják, feldolgozzák. A konduktor együttműködő társként részese ezen játékoknak, ezáltal adódik lehetősége a spontán helyzetekben rejlő tanulási tartalmak kihasználására.

A spontán helyzetekbe ágyazott tanulás mellett szükség van a konduktor által tudatosan szervezett, tervszerű tanulási tevékenységre, mely sokoldalú cselekedtetést, komplex érzékelést tesz lehetővé.

A kulcskompetenciák fejlesztése a pedagógiai programban meghatározott fejlesztési területek feladatrendszer alapján történik. A hetirendben rögzített tevékenységi formák jelentik az aznapi hangsúlyt ebben a komplex tanulási folyamatban.

Célunk: a tanulás elsődleges célja az óvodás gyermek kompetenciáinak fejlesztése, ismeretei bővítése és rendszerezése, készségei, képességei alakítása, attitűdjének erősítése, azaz személyiségének komplex fejlesztése. Olyan gyermekek nevelése, akik képesek a szocializációs tanulás során elsajátított kommunikációs és kooperációs technikákat alkalmazni.

A tanulás lehetséges formái az óvodában:

- az utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás - és viselkedéstanulás (szokások alakítása)
- a spontán, játékos tapasztalatszerzés
- a cselekvéses tanulás
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés
- az óvodapedagógus által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés
- a gyakorlati problémamegoldás

A szervezett tanulásnak két formáját alkalmazzuk, az egyik a kötetlen a másik a kötött. Mindkét tanulási típust egyaránt a játékoság, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztaltatás jellemzi. A kötetlenség azt jelenti, hogy a tevékenységben addig vehet részt, ameddig érdeklődése és figyelme terjed. Saját tempójában, sürgetésmentesen tevékenykedhet, így több időnk, és lehetőségünk adódik az egyéni fejlesztésre. A kötött tanulási helyzet más magatartást kíván. Részvételük már nemcsak belső igényeiktől, hanem a konduktor által kitűzött feladattól is függ. A kötöttség azonban nem jelenti a gyermekek spontán érdeklődésének, aktivitásának korlátozását.

A szervezeti formát a gyermekek egyéni sajátosságai alapján választja meg a foglalkozásra felkészülő konduktor. Mivel a konduktív csoportok minden szempontból heterogénak (mozgásállapot, kognitív szint, életkor), a konduktor legfontosabb feladata a differenciálás.

A konduktor a szervezett tevékenységeket a gyermekek egyéni sajátosságainak és egyéni céljainak ismeretében tervezi, szervezi, vezeti. Mind a feladat megtervezésében, a feladat megoldásában, és a segítségadásban a gyermekek egyéni fejlődési ütemét veszi elsődlegesen figyelembe. Módszereit az adott helyzetnek megfelelően változatosan, rugalmasan alkalmazza. Az alkalmazott pedagógiai módszerei a kompetenciafejlesztést támogatják.

Tanulást támogató környezetet teremt (játék, élmény, tevékenység, helyszín, eszköz, tanulást segítő személyek köre), melyben tudatosan törekszik a gyermek motiválására, tevékenykedésre ösztönzésére.

Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört alakít ki, ahol minden gyermeknek lehetősége van a kísérletezésre. A konduktor segíti a tanulás irányítása során – személyre szabott pozitív értékeléssel – a gyermek személyiségének kibontakozását. Csoportjainkban rendszeresen használunk infokommunikációs eszközöket – felkészüléshez, tervezéshez – esetenként a gyermeki tevékenységekhez is, ezzel is biztosítva a megismerő funkciók minél sokrétűbb működtetését. Páros, mikro csoportos, nagycsoportos tevékenységek szervezése által biztosítja a gyermekek együttműködő készségének, problémamegoldó készségének fejlesztését.

A kiemelkedő képességű gyermekeknek igyekszünk megfelelő tárgyi feltételeket biztosítani a tehetség kibontakoztatására. Keressük a lehetőségeket, szakembereket a tehetség és a kiemelkedő képesség továbbfejlesztéséhez, miközben folyamatosan tájékoztatjuk a szülőket.

Kiemelkedő fontosságúnak tartjuk a szülők tájékoztatását, valamint a szülőkkal történő együttműködést. A szülőket rendszeresen tájékoztatjuk gyermekük egyéni fejlettségi szintjéről, a fejlődés menetéről, a korábban közösen kitűzött célok megvalósulásáról.

9. Fejlesztő nevelés

9. 1. Gyógypedagógiai ellátás

Óvodánkban nagy hangsúlyt fektetünk neveltjeink kognitív képességeinek fejlesztésére is, így 2 fő teljes állású gyógypedagógus áll az intézmény alkalmazásában. A gyógypedagógiai ellátás a szakértői bizottság javaslatára történik, egyéni formában. A gyógypedagógusok saját fejlesztő szobával rendelkeznek az eredményes fejlesztéshez megfelelő tárgyi eszközökkel (bútorok, fejlesztő játékok, eszközök) ellátva. Az ellátott gyermekek fejlődéséről egyeztetve napi szintű, folyamatos kommunikációt valósítanak meg a konduktorokkal, illetve félévente személyesen tájékoztatják a szülőket is a fejlődés menetéről. Fejlesztési terveik a konduktív csoportokban

elérhetőek, kitűzött céljaikat a gyermek napirendjébe (egyéni feladatok megoldása, óvodai program) beépítik.

9. 2. Logopédiai ellátás

Neveltjeink beszéd- és nyelvi készségét szintén az intézmény alkalmazásában álló 2 fő logopédus támogatja. A gyermekek logopédiai ellátása szakértői javaslatra, vagy az öt, illetve hároméves korban kötelező logopédiai szűrés eredményeképpen történhet. A logopédusok saját fejlesztő szobával rendelkeznek, melyben két, egymástól elválasztott szoba található. Munkájukhoz megfelelő szűrőtesztekkel és fejlesztő eszközökkel rendelkeznek. A folyamatos gyakorlás megvalósításának érdekében a szülőkkel heti szinten, üzenőfüzetten keresztül tartják a kapcsolatot. A gyermekek aktuális fejlettségi szintjéről a konduktorokkal, illetve a gyógypedagógusokkal folyamatosan konzultálnak.

9. 3. Egyéb ellátás

Tiflopedagógia, szurdopedagógia

Amennyiben látás- vagy hallássérült gyermek jár óvodánkba, az utazó gyógypedagógusi hálózatot igénybe véve szervezzük meg a gyermek speciális ellátását. Az utazó gyógypedagógusok gyakorlatban jól hasznosítható tanácsokkal látják el a gyermekkel foglalkozó konduktorokat.

9. Az együttnevelő/integráló pedagógiai programunk alapelvei, céljai, sajátosságai

Együttnevelés a konduktív pedagógiában

Óvodánkban 2000 óta indítunk olyan csoportokat, ahol enyhe állapotú mozgássérült gyermekek együttnevelése folyik tipikus mozgású társaikkal. A szülői igényre, kezdetben kísérleti programként induló együttnevelés évtizedes tapasztalatait folyamatosan beépítjük a pedagógiai programunkba. Az így kialakult, egyedi és sajátos feltételeknek megfelelő, rugalmasan változó, de mindenkor a konduktív pedagógiai alapelveket követő együttnevelésünk szerves megfelel az inkluzív szemléletmódra való társadalmi elvárásnak és törekvésnek.

Az együttnevelő program alapelve

Programunk szemlélete és felfogása követi az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának irányvonalát, és igazodik az óvoda funkciójához, a társadalomban betöltött szerepéhez, a hagyományokhoz és az eddig elért eredményeinkhez.

A program komplexitása biztosítja az enyhén mozgássérült és a tipikus mozgású gyermekek harmonikus személyiségfejlesztését, mely fejlesztés eredményeként a mozgásukban akadályozott gyermekek is képessé válnak/válhatnak az életkoruknak megfelelő követelményeknek, elvárásoknak a lehető legnagyobb önállóság kialakításával megfelelni. A fogyatékkal élő gyermeknek az ép társ húzóerő, minta, motiváció. A tipikus mozgású gyermeknek a fogyatékos társ az elfogadás, a tolerancia tanulása, az előítélet megelőzése. Korai életkortól úgy szocializálódnak, hogy megtanulják a másság természetes elfogadását, így empátikusabb, megértőbb, toleránsabb személyiséggé válhatnak. A gyermekek együttnevelése megsokszorozza a szociális kölcsönhatásokat, és az együttműködés új formáinak elsajátításával, új morális értékeket hoz létre.

Az együttnevelő program szemléletmódja

Az integráló csoportokban a konduktori team szemléletmódját az inkluzív pedagógiai törekvés jellemzi. A nevelési, oktatási tartalom ugyanaz a sajátos nevelési igényű gyermek és a tipikus mozgású gyermek esetében is, de a differenciálás mennyiségben, minőségében, módszerekben, tanulásszervezési eljárásokban, tevékenységi formában, időkeretben eltérő lehet. A nevelésben, fejlesztésben hangsúlyos szerepet kap az egyéni differenciálás, így nem csak a SNI gyermekek részesülnek differenciált bánásmódban, hanem mindenki. Az óvoda életét, értékeit, személyi és tárgyi feltételeit úgy szerveztük át, hogy valamennyi érintett gyermek szükségleteit figyelembe vesszük.

Az együttnevelő/integráló csoportba történő felvétel szempontjai:

A csoportok optimális létszáma 10-15 fő, összetétele pedig az adott gyermekcsoport meglévő képességeinek ismeretében változik nevelési évenként.

Tapasztalataink alapján azoknak a CP-vel élő (középsúlyos és haladó mozgásszintű) gyermekek ajánljuk, akik legalább segédeszközzel (járókerettel, bottal) képesek a helyváltoztatásra, kézfunkciójuk fejlett annyira, hogy elemi szinten, kis segítséggel ellátják magukat. Kommunikációjuk olyan szintű, hogy társaikkal és a felnőttekkel kapcsolatot tudnak teremteni, szükségleteiket jelezzik.

Javasoljuk továbbá azon CP-vel élő gyermekek számára, akik valószínűleg többségi iskolában kezdik meg általános iskolai tanulmányaikat a szülő igénye, és a Szakértői Véleménynek javaslata alapján.

A csoportokba történő felvétel rendje:

Integráló csoportjainkba a CP-vel élő gyermekek felvétele főként a Fővárosi Pedagógiai Szakszolgálat Mozgásvizsgáló Gyógypedagógiai Tanácsadó, Korai Fejlesztő, Oktató és Gondozó Tagintézménye, illetve egyéb szakértői vélemények alapján történik.

Felvételre kerülhet átlagos mozgásfejlődésű gyermek:

- szülői igény alapján, (pl. CP-s testvérüket intézetünk korai fejlesztő, vagy óvodai csoportjainkban foglalkoztatjuk), ezáltal nagymértékben könnyítjük az érintett családokon lévő terheket),
- intézetünkben dolgozó munkatárs, a képzésben részt vevő hallgató kéri gyermeke felvételét,
- az óvoda nyílt napján bemutatott integráló nevelésünk iránt érdeklődők köréből

Az együttnevelő program célja

- A 3-7 éves integrálható CP-vel élő gyermekek és társaik optimális fejlődésének, személyiségük sokoldalú kibontakoztatásának elősegítése, figyelembe véve élettani és egyéni sajátosságait, eltérő fejlődési ütemüket.
- A mozgásos tapasztalatszerzés, a lehető legnagyobb önállóság belülről jövő igényének kialakítása, a mozgásos és egyéb akadályozottság, hátrány leküzdése, a pozitív személyiségjegyek kialakítása.
- Lehetőség biztosítása az átlagos fejlődésű, és a CP-vel élő gyermekek számára az egymással való kommunikációra, egymás megismerésére, és természetes elfogadására.
- Átjárhatóság biztosítása a konduktív nevelési csoportok és az „integráló” csoportok között.
- A gyermekek átmenetének előkészítése, segítése az óvodából az iskolába, az épek közösségébe, a többségi intézménybe.
- A konduktor-óvodapedagógusok és a befogadó intézmény pedagógusai közötti partneri kapcsolat fejlesztése.
- A CP-vel élő és az átlagos mozgású gyermekek tevékenységi ritmusának összehangolása, együttes vagy párhuzamosan egymás mellett futó, differenciált

programok szervezése, amelyek a gyermekek fejlettségének megfelelően átjárhatók. Mindennapos mozgásfejlesztésünk során valamennyi gyermek számára kiemelt szerepet kap a mozgáskoordináció-, a nagymozgás-, a percepció-, a térbeli tájékozódási képesség és a manipuláció fejlesztése. A mozgásprogramok a konduktor és konduktor-óvodapedagógus vezetésével, egyénileg differenciáltan valósulnak meg, játékos formában.

Az együttnevelő program sajátosságai

- a program tartalmazza mind az átlagos mozgásfejlődésű, mind a mozgásában akadályozott gyermekek fejlesztésének közös, illetve eltérő lehetőségeit,
- az óvoda és a konduktorok mindenkor alkalmazkodnak a gyermekek körében tapasztalható szociális és kulturális háttérbeli, képességbeli és tanulási szükségletekben megnyilvánuló sokféleséghez,
- a program alapja, hogy a CP-vel élő gyermekek mintaként tekintenek társaikra. A spontán létrejövő húzóerő hatására pozitív irányba fejlődik énképük és önértékelésük, csökken a függőségi és sérültségi beállítódásuk.
- építünk az átlagos mozgásfejlődésű gyermekek előítélet-mentességére, törekszünk a természetes elfogadó attitűd kialakítására, valamint nevelünk a segítségnyújtás és az elvárások helyes arányának az alkalmazására,
- a társas kapcsolatok során a gyermekekben kialakul a másság természetesnek tekintése, és a másik pozitív tulajdonságainak értékelése.
- a tipikus fejlődésű gyermekek személyisége azáltal gazdagodik, hogy képessé válik segítve együttműködni, a másik szükségleteit felismerni és tolerálni, saját képességeit tudatosítani és értékelni.
- előnyös a kis létszámban megvalósított, minden gyermekre egyénileg alkalmazott differenciáló pedagógia, egyéni bánásmód,
- a hagyományos óvodai élet kiegészül a speciális ellátásokkal, fejlesztésekkel, melyek mindenki számára elérhetőek,
- folyamatosan kiemeljük, hogy a sajátos nevelési igényű gyermekek nem hátrányt és nem visszahúzó erőt jelentenek, hanem többlettudást és előnyt.

Az együttnevelést segítő módszerek, eszközök

- A csoport minden gyermeke számára speciális fejlesztő eszközöket, tornaszereket és rendszeres mozgáslehetőséget biztosítunk a teremben, és az udvaron egyaránt. A sétákon, a kirándulásokon minden gyermek közösen részt vesz.
- A játékba integrált tanulási folyamatok tervezésénél, szervezésénél és megvalósításánál kooperatív technikákat és projektmódszert alkalmazunk. A műveltségterület az egyéni fejlődési ütemre tekintettel sajátos rendszerben kerül feldolgozásra. Ebben a folyamatban a kötelező és a választhatóság összhangja biztosítva van. Projektfoglalkozásaink kötetlen formában zajlanak, a gyermekek kezdeményezésre vesznek részt a foglalkozásokon,
- Az egyén és a csoport összefüggésében bizonyos tevékenységek tagozódnak, illetve egyidejűleg integrálódnak. Ugyanazt a tevékenységet vagy feladatot mindenki más tempóban és más tartalommal végzi el a mozgás-, a kognitív- és a szociális fejlődésben elért szintjén, úgy, hogy az sem őt magát, sem társait nem zavarja.
- A konduktív pedagógia alapelvek mentén komplex programunkat folyamatosan bővítjük olyan integrálható módszerekkel, melyek az együttnevelés hatékonyságát növelik. Többek között állatasszisztált terápia, Magyar mozgáskotta módszer, kertpedagógia, művészetpedagógia.

Integráló óvodai csoportjainkban folyó gyakorlat, jó gyakorlat az integráló törekvéseket megvalósító pedagógusok számára, de jó gyakorlat a hallgatók elméleti és gyakorlati képzésében is. Az elmúlt évtizedekben olyan tapasztalatokat szereztünk az integrációban, amiket az óvodai fejlesztő programba folyamatosan beépítünk. Távlati célunk együttnevelési modell nyújtása külső intézményeknek/intézeteknek. Egy letisztult, átfogó pedagógiai szisztéma kialakítása (elmélet, gyakorlat, képzés területén), amely modellértékű lehet az együttnevelő, befogadó pedagógiában. Az együttnevelésről szerzett szakmai tapasztalatunkat megosztjuk másokkal, részt veszünk a pedagógusok szemléletformálásában külső előadásokon, szakmai konferenciákon és pedagógiai rendezvényeken.

10. Gyermekvédelem

A gyermekvédelem az óvodai munka szerves része, és minden gyermekre megkülönböztetés nélküli gondoskodást jelent. E tevékenységünk elsősorban pedagógiai jellegű. Gyermekvédelmi munkánk alapja „*A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. Törvény*”. Intézményünk közreműködik a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, ennek során együtt működik a Gyermekjóléti Szolgálattal, illetve a Gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó más személyekkel, intézményekkel és hatóságokkal.

Óvodánk gyermekvédelmi munkáját gyermekvédelmi felelős fogja össze. Az óvodai nevelésben csak a gyermekekre figyelő, fejlesztő, felzárkóztató, kompenzáló programok tehetik nevelő munkánkat hatékonyabbá.

A védelembé került gyermek:

- A gyermek családi körülményei, és a szociális helyzete miatti jegyzői védelem (hátrányos helyzetű gyermekek)
- Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesülő
- Egészségügyi okok, nem megfelelő gondoskodás miatt
- A gyermekben észlelhető általános viselkedési jelek, bántalmazás, elhanyagolás esetén

A gyermekvédelem célja óvodánkban:

- A társadalmi különbségekből (családok anyagi lehetőségei, kulturáltság, emberi kapcsolat) adódó hátrányos megkülönböztetés kialakulásának megelőzése
- Segítségnyújtás a gyermekek törvénybe foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítéséhez.
- A hátrányos helyzet és a veszélyeztetettség megelőzése, okainak feltárása és megszüntetése
- A gyermekek problémáinak felismerése
- Prevenció

Gyermekvédelem feladatai:

- A gyermek reális megismerése, valamint családi hátterének felderítése, ezeknek birtokában megválasztani azokat a helyes nevelési eljárásokat, amik személyiségfejlődésre a legnagyobb hatással vannak.
- A veszélyeztetett gyermekek nyilvántartásba vétele, szükség esetén intézkedések fogantatása, kapcsolattartás a Szociális, Családvédelmi felelőssel
- Anyagi veszélyeztetettség esetén a rászoruló szülők tájékoztatása a támogatások lehetőségéről, ill. annak kezdeményezése.
- A gyermekek bántalmazása vagy védelme esetén értesíti az erre hivatott szervezetet.
- A szülők által jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatokat ellátó fontosabb intézmények címét és telefonszámát.

A gyermekvédelmi felelős feladatai:

- Összehangolja a gyermekvédelmi tevékenységet az óvodában dolgozó óvodapedagógusok között.
- Nyilvántartja a veszélyeztetett, hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekeket.
- Intézkedik a gyermekek ellátásáról.
- Nyomon követi a gyermekek sorsát, az intézkedés eredményességét.
- Folyamatosan ellenőrzi a nyilvántartásba vételt vagy a megszüntetés okait.
- Segíti az óvodapedagógusok felderítő tevékenységét.
- Javaslatot tesz a segélyekre.
- Folyamatos kapcsolatot tart a társszervekkel.

11. Az óvoda nevelési munkájának ellenőrzése, értékelése

Az óvoda vezetője ellenőrzési rendszert dolgoz ki az intézmény kulcsfolyamatait érintő területeken.

Az intézmény minden vezető beosztású dolgozója felelős a saját területén a munka belső ellenőrzésének elvégzéséért és dokumentálásáért. Véleményezési, javaslattételi jogköre van az intézmény működésének egészére.

A pedagógiai munka belső ellenőrzése az óvoda pedagógiai, szakmai tevékenységére is kiterjed.

A belső ellenőrzés célja

A pedagógiai munka belső ellenőrzésének célja egyrészt az esetlegesen előforduló hibák mielőbbi feltárása, majd a feltárást követő helyes gyakorlat megteremtése, másrészt a pedagógiai munka hatékonyságának fokozása.

A belső ellenőrzés általános elvi követelményei:

- Biztosítsa az intézmény vezetői számára az információt az intézményben folyó nevelő munka tartalmáról és annak színvonaláról.
- Az ellenőrzés során előtérbe kell, hogy kerüljön a támasznyújtás, segítségnyújtás, együttgondolkodás, ösztönzés.
- Segítse a vezetői irányítást, a döntések előkészítését és megalapozását, biztosítsa az intézmény törvényes működését.

A pedagógiai munka belső ellenőrzésével szemben támasztott követelmények

- Fogja át a pedagógiai munka egészét,
- segítse elő valamennyi pedagógiai munka emelkedő színvonalú ellátását,
- legyen a minőségi munkát elősegítő eszköz,
- támogassa a mintaadó kezdeményezéseket, mutasson rá a tévedésekre, hiányosságokra.
- a szülői közösség, észrevételei kapcsán elfogulatlan ellenőrzéssel segítse az intézmény valamennyi szereplőjének megfelelő pedagógiai módszer megtalálását,
- támogassa a különféle szintű vezetői utasítások, rendelkezések következetes végrehajtását, megtartását,
- az óvodavezetőség számára megfelelő mennyiségű információt szolgáltatson az óvodapedagógusok munkavégzéséről,
- szolgáltatson megfelelő számú adatot és tényrt az intézmény nevelőmunkájával kapcsolatos belső és külső értékelések elkészítéséhez
- hatékonyan működjön a megelőző szerepe.

Az ellenőrzés formái:

- szóbeli beszámoltatás,
- írásbeli beszámoltatás,
- dokumentumellenőrzés,
- foglalkozás látogatása előre meghatározott szempontok alapján,
- felmérések, tesztek, vizsgálatok.

Az ellenőrzés kiterjed

- a munkakörrel kapcsolatos feladatok elvégzésének módjára, minőségére,
- a munkafegyelemmel összefüggő kérdésekre,
- a működési feltételek vizsgálatára.

Az ellenőrzés fajtái

- Tervszerű, előre egyeztetett szempontok szerint,
- spontán, alkalmyszerűen,
- a problémák feltárása, megoldása érdekében,
- napi felkészültség mérése érdekében.

Kiemelt szempontok a nevelőmunka belső ellenőrzése során

- A pedagógusok munkafegyelme.
- A nevelőmunkához kapcsolódó adminisztráció pontossága, határidők betartása.
- Az nevelő-gyermek kapcsolata.
- A nevelőmunka színvonala, eredményessége.
- A tanulási folyamatok, a foglalkozások szervezése:
  - ~ előzetes felkészülés, tervezés,
  - ~ felépítés és szervezés
  - ~ az alkalmazott módszerek,
  - ~ a gyermekek tevékenysége és magatartása, valamint a pedagógus egyénisége, magatartása
  - ~ az eredményesség vizsgálata, a Pedagógiai Program követelményeinek teljesítése.

- A munkakörrel kapcsolatos feladatok elvégzésének módja, minősége.
- A gyermekek fejlődésének nyomon követése, dokumentálása.

Az ellenőrzés lezárását követően az érintettet tájékoztatni kell

- a kedvező tapasztalatokról (elismerés) vagy
- a feltárt hiányosságokról (megelőzés, hiányok megszüntetésére vonatkozó intézkedés, felelősségre vonás).

Belső önértékelési csoport (BECS)

Az intézményben *Belső önértékelési csoport* működik. A *csoport vezetője* az alkalmazotti kör egyetértésével az óvodavezetőtől határozott időre kapja megbízását, amely többször meghosszabbítható.

Az óvodavezető feladataiból és hatásköréből a következőket ruházza át az Önértékelési csoport vezetőjére:

- az önértékelési csoport önálló, felelős vezetését;
- az intézményi önértékelés rendszerének működtetését;
- az intézkedési tervek végrehajtásának irányítását;
- igény- és elégedettség vizsgálatok végzését;
- az intézményfejlesztéssel összefüggő értékelések, elemzések készítését;
- az éves munkatervben meghatározott feladatok elvégzését;
- az intézményben folyó önértékelési munka szervezését, végrehajtásának ellenőrzését, valamint az Önértékelési csoport irányítását;
- az intézményi önértékeléssel kapcsolatos adatainak folyamatos gyűjtését, a szükséges beavatkozások tervezését;
- az óvodavezetés tájékoztatását a tervezett beavatkozásokhoz kapcsolódó javaslatairól.

Kiemelt feladatai:

- Az intézményi elvárás-rendszer kidolgozása,
- Az adatgyűjtéshez szükséges kérdések, interjúk összeállítása,
- Éves terv és ötéves program elkészítése,
- Az aktuálisan érintett kollégák tájékoztatása,
- Közreműködés az értékelésbe bevont kollégák felkészítésében, feladatmegosztásában,

- A fejlesztés eredményeinek dokumentálása,
- Az önértékelési szabályzatban leírtaknak megfelelő rendszer működtetése,
- A beszámoló elkészítése a hatáskörébe átruházott területről,
- Az Oktatási Hivatal informatikai támogató felületének kezelése.

Érvényességi nyilatkozat

A Pedagógiai Programot a nevelőtestület 5 évre tervezi, érvényes 2017. szeptember 1-től visszavonásig.

Következő felülvizsgálat a 2022/2023-as nevelési évben.

Kötelező a dokumentumot módosítani jogszabályváltozás, a fenntartó által meghatározott feladatváltozás, illetve tartalmi szabályozás változás esetén.

A Pedagógiai Program nyilvánossága:

- az óvodavezetői irodában
- az óvoda honlapján

Legitimációs záradék

A **Semmelweis Egyetem Pető András Gyakorló Óvodája Pedagógiai Programját** az intézmény vezetőjének előterjesztése alapján a nevelőtestület 2017. szeptember 1. napján elfogadta és a szülői közösség is egyetért a benne foglaltakkal.

A Pedagógiai Program az intézmény fenntartójának a **Semmelweis Egyetem**, mint fenntartó 2017. szeptember 1-én történt jóváhagyásával lép hatályba.

Budapest, 2017. ....

.....

a nevelőtestület nevében

.....

a szülői közösség nevében

.....

a fenntartó nevében

.....

intézményvezető

P. H.